

**BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLETI
ÖNKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTERE**

Ikt.sz.:1163-287..... /2013

Hiv. sz.: 5/44894-11/2013.

Az ülés időpontja: 2013. október 22.

(Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály)

E L Ő T E R J E S Z T É S

az idősügyi és idősellátási koncepció felülvizsgálatáról

Tisztelt Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottság!

Köztudott, hogy a ma és az eljövendő kor Európájának égető demográfiai kihívásokkal kell megküzdenie. Miközben a világ népessége nő, Európa és ezen belül Magyarország népessége is egyre idősödik, és sajnos fogy. 2012-től az európai munkaképes korú lakosság száma csökken, míg a 60 év feletti népesség száma gyors növekedésnek indult, mintegy kétmillió emberrel évente.

Az Európai Unió átlagéletkora jelenleg körülbelül 40 év, azonban 2060-ra 47-re nő. Az EU27-es tagállamokban az 55 évet betöltöttek és az 55 év feletti népességi aránya az 1990-ben jegyzett 25%-ról 30%-ra nőtt 2010-re, becslések szerint ez a szám 2060-ra eléri a 40%-ot. Ez a tendencia számos problémát vet fel: a szociális ellátórendszer teljes átstrukturálására, a nyugdíjrendszer, egészségügyi hálózat átszervezésére lesz szükség. Segélyek, támogatások jelentkehetnek többletkiadásként, emellett a fogyó munkaerő miatt az Unión kívüli országokból érkező migrációs nyomással is számolni kell.

A fentiek figyelembevételével Önkormányzatunk évek óta fontos feladatának tekinti a helyi szintű „idősbarát” politika kialakítását. Ennek érdekében kiemelt figyelemmel kezeli az idős lakossággal történő együttműködést, az idős és idősödő emberek életkörülményeinek javítását, aktivitásuk megőrzését, szükség esetén a róluk való gondoskodást. Önkormányzatunk először 2005-ben készítette el Idősügyi és Idősellátási Koncepcióját (továbbiakban: Koncepció), melynek felülvizsgálatára legutóbb 2009-ben került sor (SZEK 21/2009. (II. 18.) sz. hat.). Az azóta eltelt évek alatt olyan jelentős változások következtek be hazánk gazdasági és társadalmi viszonyaiban, amelyek időszerűvé tették a Koncepció felülvizsgálatát.

A Koncepció felülvizsgálata során alapgondolatként fogalmazódott meg, hogy az idős korosztállyal nemcsak szociális rászorultság alapján kell foglalkozni, hanem az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szorosabb együttműködés jegyében. Amikor aktív idősödésről beszélünk, azon azt értjük, hogy hatvanéves kor felett is sok mindent tartogat az élet, és a társadalom egyre inkább értékeli mindazt, amit az idősebb emberek adni tudnak. A Koncepció célja, hogy helyi szinten keressen megoldást, nyújtson megoldási lehetőségeket a különböző társadalmi, szociálpolitikai és egészségügyi problémák kezelésére. A Koncepció további célja, hogy az időskorral kapcsolatos szemléletet megváltoztassa a nyilvánosság eszközeinek igénybevételével.

Fontosnak tartom a program időszakonként ismétlődő ellenőrzését, ezért a célok valóra válását folyamatosan figyelemmel kísérjük.

A koncepció 8 fejezetre tagolódik:

1. Bevezetés
2. A Bp. XV. kerületi Idősügyi és Idősellátási Konceptiót meghatározó dokumentumok
3. Helyzetelemzés
4. Szociális támogatások és szolgáltatások
5. Idősügyi és Idősellátási Konceptió célkitűzései
6. Levendula, az aktív idősödés gyógyító programja
7. Összegzés
8. Többletfeladatok, programok.

A helyzetelemzés és a problémák feltárását követően törekedtünk arra, hogy Konceptióban elérhető és megvalósítható célok kerüljenek megfogalmazásra, amelyek mind az idősök aktivitását, szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek elősegítését, életminőségének javítását, biztonságérzetének erősítését, biztonságának védelmét, társadalmi megbecsülésük elősegítését szolgálják. Javasolom, hogy a Bizottság kérjen tájékoztatást a Konceptióban foglalt célok éves megvalósulásáról.

Tájékoztatom a T. Bizottságot, hogy az elmúlt egy évben az Önkormányzat az idősügy területén minden kötelező pénzbeli, természetbeni támogatását és szociális szolgáltatását a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően megszervezte és önként is vállalt feladatot (pl. tüzelőutalványok biztosítása, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás). Az Önkormányzat az egyes támogatások, ellátások költségét az előírt központi normatíván felül biztosította.

A Képviselő-testület 2013. júniusi ülésén – konzultatív, véleményező, javaslattevő testületként – 388/2013. (V. 29.) sz. határozatával létrehozta Budapest Főváros XV. kerület Idősügyi Tanácsát (továbbiakban: Idősügyi Tanács). Az Idősügyi Tanács az idei esztendőre tervezett feladatai közül az egyik legfontosabbnak Budapest Főváros XV. kerület Idősügyi és Idősellátási Konceptiójának felülvizsgálatát tekintette. 2013. szeptember 19-i ülésén az Idősügyi Tanács egyetértett a kerületi Konceptió felülvizsgálatának céljaival és a Konceptióban meghatározott prioritásokkal, ezért annak elfogadását javasolja a T. Bizottságnak.

Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy a felülvizsgálat nyomán elkészített, Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat 2013-2018 évekre vonatkozó Idősügyi és Idősellátási Konceptiójában foglaltakat tárgyalja meg és fogadja el a határozati javaslatokat.

Budapest, 2013. október „10.”.

László Tamás
polgármester

1. **Témafelelős:** Intézményfelügyeleti és Humán Főosztály.....
2. **Egyeztetésre megküldve:** Közgazdasági Főosztály
Vizér Klára alpolgármester
3. **Melléletek:** Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Idősügyi és Idősellátási Konceptiója 2013-2018 évekre.
4. **Jegyzői láttamozás:** 2013. október hó nap **Aláírás:**
5. **Meghívandók:** Idősügyi Tanács tagjai.
6. **Az előterjesztést kapják:** -

Határozati javaslatok:

A Bizottság úgy dönt, hogy

- (1) a melléklet szerinti tartalommal elfogadja Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Idősügyi és Idősellátási Konceptióját a 2013 - 2018 évekre.

Határidő: 2013. október 22.

Felelős: polgármester

- (2) felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon a Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat 2013-2018 évekre vonatkozó Idősügyi és Idősellátási Konceptiójában foglalt feladatok végrehajtásáról és arról évente számoljon be a Szociális, Család- és Tulajdonosi Bizottságnak.

Határidő: 2014. október 30.

Felelős: polgármester

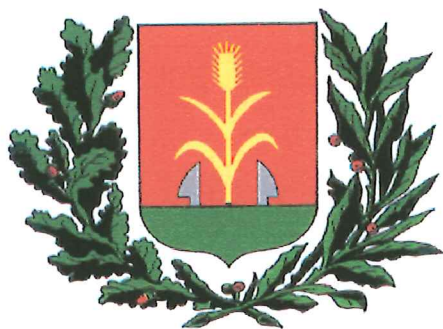
A döntés alapjául szolgáló jogszabályhely:

- egyes képviselő-testületi hatáskörök átruházásáról és egyes hatáskörök megállapításáról szóló 27/2011. (V. 31.) ök. rendelet 6. melléklet 1. pont 1.2. alpont.

A határozati javaslatok elfogadásához egyszerű szavazattöbbség szükséges!

RF C

**XV.
KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
IDŐSÜGYI ÉS IDŐSELLÁTÁSI
KONCEPCIÓJA**

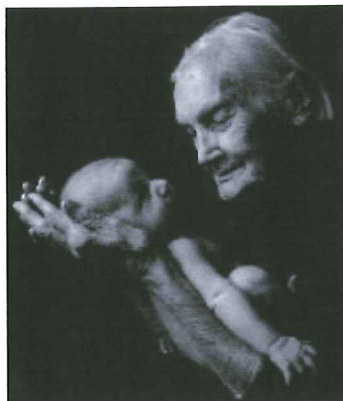

RÁKOSPALOTA - PESTÚJHELY - ÚJPALOTA

**BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLET
ÖNKORMÁNYZATA**

2013-2018

„A világ népességének elöregedése az egyik legnagyobb kihívás, ugyanakkor óriási lehetőség is, ugyanis az idősök sok mindenben lehetnek mindannyiunk szolgálatára, segítségére.”
Gro Harlem Brundtland (WHO volt főigazgatója, Norvégia volt miniszterelnöke)

1. Bevezetés

2005-ben készült el Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzatának Idősügyi és Idősellátási Konceptiója, melynek felülvizsgálatára 2009-ben került sor. A koncepció megalkotásától eltelt közel tíz esztendő alatt a jelentősen **megváltozott társadalmi és gazdasági körülmények** befolyásolták országos és helyi szinten a tervezhető és megvalósítható stratégiai lépéseket az idősügyben. Ebben a dokumentumban ismertetve a legfontosabb változásokat azt a folyamatot mutatjuk be amely elvezetett a jelenlegi koncepció megalkotásához.

Az öregedés globális jelenség, amely mélyreható változásokat eredményez az emberiség társadalmi rendszerében, különféleképpen befolyásolva ezzel a fejlődést, a politikát, a gazdaságot, a kultúrát, az egészségügyet, a szociális rendszert, a jólétiséget, azaz az egész emberiség létezését és létének minőségét.

Köztudott, hogy a ma és az eljövendő kor Európájának égető demográfiai kihívásokkal kell megküzdenie. Miközben a világ népessége nő, **Európa népessége egyre idősödik és fogy.** 2012-től az európai munkaképes korú lakosság száma csökken, míg a 60 év feletti népesség száma gyors növekedésnek indul, mintegy kétmillió emberrel évente. Ez a demográfiai eltolódás annak köszönhető, hogy a háború utáni demográfiai robbanás (baby-boom) generációinak nagy csoportja elérte a nyugdíjkorhatárt.

Az **Európai Unió átlagéletkora** jelenleg körülbelül **40 év**, azonban **2060-ra 47-re nő.** Az EU27-es tagállamokban az 55 évet betöltöttek és az **55 év feletti**ek népességi aránya az 1990-ben jegyzett 25%-ról **30%-ra nőtt 2010-re**, becslések szerint ez a szám **2060-ra eléri a 40%-ot.** Ez a tendencia **számos problémát vet fel: a szociális ellátórendszer teljes átstrukturálására, a nyugdíjrendszer, egészségügyi hálózat átszervezésére van szükség, a segélyek, támogatások többletkiadásként jelentkezhetnek**, emellett a fogyó munkaerő miatt az Unión kívüli országokból érkező migrációs nyomással is számolni kell.

Az ENSZ kutatási eredményei alapján **Európa kifejezett öregedési tendenciát fog tapasztalni.** Jelentős különbség van azonban a nemek között. Európában a nők várható

élettartama jelenleg 6 évvel hosszabb, mint a férfiaké. Ez azt jelenti, hogy jelentős számú egyedül élő időssel kell számolnunk.

Viszont a zord tények ellenére az idősödés számos lehetőséget is rejt. Az **aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve** - is arra hívta fel a figyelmet, hogy **hatvanéves kor felett** is sok mindent tartogat az élet, és a társadalom egyre inkább értékeli mindazt, amit az idősebb emberek adni tudnak. Amikor **aktív időskorról** beszélünk, azon azt értjük, hogy az évek múltával ne kevésbé, hanem még jobban éljünk mindazzal, amit az élet tartogat: a munkahelyen, otthon vagy a társadalomban, közösségekben is.

Ki tekinthető időskorúnak?

Az öregség, mint fogalom viszonylagosan relatív kategória, amelyet a különböző tudományágak képviselői más-más módon definiálnak. Leggyakrabban az évek számához (pl. 60 vagy 65 év), más esetekben a nyugdíjkorhatárhoz kötik. Ez utóbbi meghatározás fő problémája, hogy a nyugdíjkorhatár országonként változhat, de számos esetben még egy országon belül sem egységes. A koncepció egységessége szempontjából mégis érdemes egy meghatározást elfogadni (illetve külön jelezni, ha ettől eltérünk). A többféle ismert felosztás közül kiemelnénk és elfogadnánk azt az értelmezést, amely egységes és mindenki számára egyértelmű kategóriákat határozott meg az emberi életkorok definiálására. Ilyen a WHO¹ által alkalmazott felosztás:

◆ 14 éves	korig gyermek,
◆ 15-30 év	ifjú (fiatal felnőtt),
◆ 30-45 év	érett korú,
◆ 45-60 év	változó korú (idősödő),
◆ 60-75 év	idős,
◆ 75-90 év	öreg,
◆ 90 év felett	nagyon öreg (agg),
◆ 100 év felett	matuzsálemi kor.

Hozzá kell mindehhez tenni, hogy néhány esetben a Központi Statisztikai Hivatal a 65 éven felülieket tekinti időskorúaknak. Ebben a dokumentumban a koncepciónk megfogalmazásánál ezzel az adattal dolgozunk.

Más megközelítéseket is figyelembe véve az idős ember az aktivitása alapján lehet:

- „**fiatalos öreg**” (aki akár nyugdíjas is lehet már, de aktivitása alig csökkent, fiatalos lendülettel éli az életét);
- „**idős öreg**” (akinek aktivitása erősen lecsökkent fizikális, mentális vagy egyéb okok miatt).

Az idős ember az ápolásra, személyes ellátásra való rászorultság alapján lehet:

- önálló;
- alkalmanként (időszakosan) segítségre szoruló;
- folyamatos jelleggel segítségre szoruló;
- teljes ellátást igénylő.

1

az ENSZ Egészségügyi Világszervezete

Az idős kort gyakran az egészség és betegség közötti állapotnak tekintik, hiszen a szervezetnek a sejtek, szervek és szervrendszerek szintjén végbemenő változásai következtében a megbetegedés kockázata idős korban nagyobb. Az egyedül élő idős személyek esetében - az idős korban egyébként is igen gyakori -, szív- és érrendszeri, mozgásszervi, emésztőrendszeri megbetegedések fordulnak elő legnagyobb arányban. Jelentős még az érzékszervek (látás, hallás), a légzés, a máj, a vese betegségeinek jelenléte, valamint a csontritkulás és cukorbetegség előfordulása.

A szervi megbetegedések mellett említett leggyakoribb gondok: a **magányosság**, pszichés problémák, **kapcsolati nehézségek**. A teljesítmény és az életlehetőségek szűkülése, az alkalmazkodás nehezítettsége a szorongásos állapotok gyakoriságának növekedését idézi elő. Aki magára van utalva, idősebb korban általában minimalizálni próbálja életében a bizonytalansági tényezők lehetőségét, váratlan esemény bekövetkeztekor, vagy teljesítményhelyzetben azonban éppen ezért élhet át rendszeresen kínzó szorongásos állapotokat. Az időskorúak egy részénél jelentkeznek komolyabb depresszív tünetek pl. érdektelenség, lehangoltság, étvágytalanság, ezek néha az általános állapottól nehezen különíthetők el. Elég gyakoriak a **neurotikus tünetek**: szorongás, feszültség, krónikus fáradtság, alvászavar.

A **demencia**² jellegzetesen időskori betegség, bár egyes formái fiatalabb korban is előfordulnak. A pszichés megterhelések következményei lehetnek különféle megbetegedések. Az Alzheimer-kór a demencia - megbetegedések 60-70%-át teszi ki. Az Alzheimer-kór és egyéb demenciák progresszív, degeneratív megbetegedések. Megnehezítik az érintettek képességeit, és minden élettevékenységet érintenek, azokét is, akik a beteget nap mint nap gondozzák. A neurózis, az alvászavar, a depresszió, mind olyan pszichés problémák, amelyek idős korban is előfordulnak, és amelyekre az egyedül élőknek valószínűleg nagyobb az esélyük.

A demenciában szenvedők életminősége javítható, a családtagok tehermentesítése megvalósítható. Felvilágosító programok támogatásai a **demencia-prevenció** megértését célozzák. Optimális standard-ok felállítása az egészség, a jó közérzet, táplálkozás, öltözködés, lakhatás és orvosi ellátás, törvényes keretek létrehozása, amely a demenciában szenvedők emberi jogait szabályozza, elengedhetetlen feltételek e küzdelemben.

Az eddig felsoroltakon kívül még számos kategorizálás lehetséges, amely megkülönbözteti az időskorúak különféle adottságokkal, lehetőségekkel bíró csoportjait, de ebben a koncepcióban az előzőekben megfogalmazottakat próbáljuk – a lehetőségeink szerint – használni.

2

a személyiség, az emlékezőképesség és az intellektus csökkenése az öntudat megromlása nélkül

2. A Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Idősügyi és Idősellátási Konceptióját meghatározó dokumentumok

2.1 Nemzetközi dokumentumok

2.1.1 A XX. század az emberiség fejlődésében demográfiai szempontból is jelentős változásokat hozott. Az Egyesült Nemzetek Szervezete megfogalmazása szerint ekkor következett be a "hosszú élet forradalma". Ez a változás olyan jelentős volt nemcsak egyénileg, hanem társadalmi, nemzeti és nemzetközi szinteken egyaránt, hogy **1982-ben**, Bécsben megrendezésre került az első Öregedéssel Foglalkozó Világkonferencia, melynek alkalmával **idősügyi cselekvési tervet** fogadtak el. Az itt megfogalmazott kezdeményezések vezettek el az 1991-ben megszövegezett ENSZ *Idős Emberekkel Foglalkozó Alapelvekhez*. E dokumentumok szerint olyan időspolitikára van szükség, amely az egész élet során biztosítja a függetlenséget, a részvételt, a gondoskodást, az önmegvalósítást és a méltóságot. 1999 az Idősek Nemzetközi Éve volt, melynek üzenete a minden korosztály számára kedvező társadalom kialakítása négy fő dimenzió mentén, amelyek a következők:

- az élethosszig tartó fejlődés lehetősége;
- a generációs kapcsolatok biztosítottasága;
- az idős emberek helyzete;
- a társadalom előregedése és fejlődése közötti kapcsolódás.

2.1.2 A nemzetközi időpolitikai elvek és az említett változások nyomán az Európai Unió tagállamai **2001-ben az Aktív Időskor (Active Aeging – Policy Framework) WHO**, az időseket érintő közös politikai célkitűzéseket fogalmaztak meg. Először gondolkodtak az idős emberről a maga emberi teljességében. A dokumentum kihangsúlyozta, hogy a figyelmet az emberi élet kiteljesedése felé kell fordítani, és nem kizárólag a szociális és egészségügyi vonatkozásokra szűkíteni.

2.1.3 **2002-ben** került sor a **Madridi Idősügyi Nemzetközi Cselekvési Terv** megfogalmazására. Célkitűzésként az alábbi irányvonalakat határozták meg:

- a.) Az idősebb emberek és a fejlődés.
- b.) Az egészség és jó közérzet elősegítése idős korban.
- c.) Gondoskodás kedvező és támogató környezetről.

2.1.4 **Brüsszelben 2002. márciusában** Bizottsági Közleményt intéztek a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez, mely "Európa Válasza a Világ Öregedésére - gazdasági és társadalmi fejlődés előmozdítása egy öregedő világban" címet viseli. E dokumentum az Európai Bizottság hozzájárulása az **Öregedésről szóló II. Világkonferenciához**. Többek között kimondja, hogy: "Az öregedési politikáknak ezért széles életpályát és a társadalomra kiterjedő közelítést kell elfogadniuk, figyelembe véve az ENSZ globális kezdeményezéseit és vezérelveit." Ezzel a közleménnyel a Bizottság javasolja az öregedés kérdéseiben való együttműködésről szerzett tapasztalatok megosztását EU szinten, és alátámasztja az öregedés gazdasági, foglalkoztatási és szociális dimenzióit felölelő politikai közelítés szükségességét.

2.1.5 **2002. szeptemberében Berlinben** az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága elfogadta az UNECE-régióbeli (United Nations Economic Commission For Europe – ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága) Regionális Végrehajtási Stratégiát. A stratégia 11 pontban

tartalmazza a legfontosabb lépéseket, amelyek a "minden életkor társadalmának" eléréséhez szükségesek.

2.1.6 2010. június 07-én a Tanács „Az aktív idősödés” címmel következtetéseket fogadott el, amelyben felkérte a Bizottságot, hogy folytassa az aktív idősödés 2012-es európai évének előkészítését.

A társadalom idősödése már ma is zajló, megállíthatatlan folyamat, mely annak a következménye, hogy egyre többen, egyre hosszabb ideig élnek, miközben az újonnan belépő korosztályok egyre kevesebben vannak. Az aktív idősödés stratégiája válaszokat fogalmaz meg az idősödéssel járó kérdésekre. Elsősorban az EU által támogatott szakpolitika, mely befolyásolni kívánja a kereső-eltartott arányokat, és a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát. Az Unió számára fontos az egészséges és aktív időszerű népesség támogatása a társadalmi kohézió, és a nagyobb termelékenység érdekében. – fogalmazódott meg az (*„Európa 2020.- Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája” című 2010. március 3-i közleményben*)

2.1.7 Az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve (2012)

Az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai évének célja volt tudatosítani, milyen hasznos szerepet töltenek be a társadalomban az idősebb emberek, és támogatni azokat az intézkedéseket, amelyek jobb lehetőségeket teremtenek az idősek számára arra, hogy aktívak maradjanak. A 2012-es európai év az aktív idősödés három dimenziójára terjedt ki:

- **Aktív idősödés a foglalkoztatás területén:** Az idősebb munkavállalók arra való ösztönzése, hogy ne adják fel munkavállalói státuszukat, elsősorban a munkakörülmények javítását, illetve az idősebb munkavállalók egészségi állapotához és szükségleteihez való igazítását, az idősebb munkavállalók készségeinek - az egész életen át tartó tanuláshoz való jobb hozzáférés biztosítása révén történő - fejlesztését, valamint az adó- és a juttatási rendszerek felülvizsgálatát teszi szükségessé, hogy ez utóbbiak hatékonyan ösztönözzék a munkával töltött életszakasz meghosszabbítását.
- **Részvétel a társadalomban:** Az idősebb emberek lehetőségeinek és helyzetének javítása, hogy önkéntesként vagy beteget ápoló családtagként a társadalom hasznos és aktív tagjai lehessenek, elkerülve ezzel a társadalmi elszigeteltséget és a vele járó számos problémát és veszélyt.
- **Önálló életvitel:** Egészségfejlesztés és megelőző egészségügyi ellátás olyan intézkedések révén, amelyek maximalizálják az egészséges éveket, segítenek megelőzni a másoktól való függést, és idősbarátabbá teszik a környezetet (középületek, infrastruktúra, közlekedés, épületek), lehetővé téve, hogy az idősek minél önállóbbak lehessenek.

A **2012-es európai kampányév** a demográfiai idősödéssel összefüggő kérdésekre adott újszerű megoldások kidolgozását célozza meg, mely komoly kihívásokat jelent a jelenlegi szociális védelmi rendszereknek.

A társadalmi méretű idősödés miatt a nyugdíjak, az egészségügy, és a szociális ellátórendszer területeinek igénybevétele, a **szemléletváltás** által előidézett megfelelő intézkedések nélkül folyamatosan növekedne, mellyel párhuzamosan a költségek is emelkednének.

Az európai év átfogó célja a regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom és az üzleti szféra (kis- és középvállalkozókat is beleértve) által már az ötvenes éveikben járókban rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében tett erőfeszítések, együttműködések támogatása.

Az Európai Unióban a szubszidiaritás³ elve erősen érvényesül. A tagállamok társadalmait szolidárisnak tekintik, így az európai szociális modell megvalósítását alapvetően nemzeti hatáskörbe rendelik. Az időspolitikai elvek esetében az ENSZ állásfoglalását elfogadják, és követendőnek tartják.

2.2 Magyarországi dokumentumok

Hazánkban a népességcsökkenés és az idősödés egymással párhuzamosan zajló jelenség. Emelkedik az egyedül élők és a száz éven felüliek népességen belüli aránya. A születéskor várható élettartam a KSH adatai szerint 2010-ben a **férfiak** esetében **70,5 év**, a nők esetében **78,11 év**. 1990-ben az idősebb népesség aránya 13,2%, mely 2011-re 16,7%-ra emelkedett. 2011-ben a 65 éveseknek a 14 éves és fiatalabb gyermekekre jutó – 100 főre számított – száma 115 volt.

A népesség-előreszámítások szerint **2050-re 29,4%**, **2060-ra 31,9%** lesz az idősebb korosztályok aránya, ami hasonló az európai uniós átlaghoz.

A 65 éves és idősebb korosztály 10%-nak nem született gyermeke, az egy gyermekesek 28%, a két gyermekesek 42%, míg a három gyermekesek 20%-át teszik ki az érintett korosztálynak. Az idősek 83%-nak már unokája is van, akiknek a felügyeletében aktívan részt vállalnak. A **generációk közötti szálak** ennek ellenére **lazultak** az utóbbi évtizedekben. Az anyagi lehetőségek hiánya miatt a fiatalabb generációk még együtt élnek a szülőkkel, nagyszülőkkel, ill. a házasságok felbomlásával költöznek vissza régi otthonukba.

A **hazai időspolitika** a jelenre és a jövőre is fókuszál. A kitűzött célok közül néhány fontosat kiemelve:

- az egészségben eltöltött évek számának növelése,
- az aktív élet fenntartása,
- az időskori jövedelembiztonság megteremtése,
- a társadalmi integráció erősítése,
- az aktív idősödés feltételeinek erősítése,
- a különböző szolgáltatások összehangolása a szükségletekkel,
- a társadalmi szemléletváltás elősegítése.

Fontos célkitűzés, hogy olyan részvételi aktivitásnövekedést lehessen elérni, mely lehetőséget kínál munkára, közösségi cselekvésre, kreativitásra, ezzel segítve a szemléletváltást.

3

A szubszidiaritás elve szerint minden döntést azon a lehető legalacsonyabb szinten kell meghozni, ahol az optimális informáltság, a döntési felelősség és a döntések hatásainak következményei a legjobban láthatók és érvényesíthetők.

2.2.1 2001-ben az Idősügyi Tanács által kidolgozott Idősügyi Charta, amely az alábbi pontokban határozta meg legfontosabb célkitűzéseit:

I. Részvétel a társadalom tevékenységében.

- 1./ Az idős személyek teljes értékű polgárai az országnak. Elő kell segíteni, hogy tapasztalataikat, tudásukat átadhassák a fiatalabb nemzedék tagjainak. Az idős személyekkel szembeni megkülönböztetés, előtétel és elkülönülés káros a társadalom számára.
- 2./ Az idős személyek képviselőik révén a társadalom egyenrangú tagjaiként kapjanak részvételi lehetőséget a jogszabályok kidolgozásában, kiváltóképpen azokéban, amelyek sorsukat lényegesen érintik. Az idősök ügye, a speciális helyzetükből adódó követelmények épüljenek be a fontosabb országos gazdasági, szociális és egészségügyi programokba.
- 3./ Olyan együttműködési formákat és intézményeket kell kialakítani, amelyek segítségével tartós együttes tevékenység valósulhat meg az idősebb és a fiatalabb generációk között a társadalom gazdasági, kulturális tevékenységében és a generációs szolidaritás elmélyítésében, értékeinek megőrzésében és fejlesztésében.
- 4./ Segíteni kell az idősök ügyeivel foglalkozó mozgalmak szervezését és fejlesztését, az idős személyek szerveződését, egyesületek, klubok alakítását egymás támogatására, a társadalom szolgálatára. Természetes törekvésnek kell tekinteni részükről érdekvédelmi szervezetek alakítását, s részvételüket hasonló célokat követő nemzetközi szervezetekben.
- 5./ Az idősödés témákra kiterjedt ismerethalmazt képez új tudományág kialakulásával. Az idevágó ismeretek szervezett oktatását már a korai gyermekkortól szükséges elkezdeni, a korszerű ismeretközlési technikák alkalmazásával.
- 6./ Szenteljen a magyarországi média lényegesen több tudományosan alapozott, de humánus és együtt érző figyelmet az idősödés társadalmi problémáinak, az e korosztályt érintő gazdasági, nyugdíj-, szociális ellátási és egészségügyi kérdéseknek. E korosztály képviselői kapjanak helyet a közszolgálati média irányító testületeiben társadalmi súlyuk és fontosságuk arányában.
- 7./ A kormányok biztosítsák minden év októberében az idősök Világnapja méltó ünneplését együtt a civil szervezetekkel.

II. Az időskori élet anyagi feltételei

- 1./ Az idős személyek jogosultak azokra az ellátásokra, amelyek az emberi élet méltó fenntartásához szükségesek. Jogosultak életük munkájával és a járulékbefizetéssel szerzett, tisztességes életviszonyaikat biztosító nyugdíjra, s az ezt garantáló igazságos nyugdíjrendszerre.
- 2./ Azokról, akik e méltó létfenntartáshoz szükséges jövedelemmel nem rendelkeznek, támogatásra szorulnak, kiterjedt szociális intézkedésekkel kell gondoskodni. Ez tegye lehetővé életvitelük fenntartását, szükségleteik kielégítését, az egészségügyi önálló ellátások igénybevételét.
- 3./ Az állam garantálja az idős személyeknek azt a jogát, hogy a szociális alapellátásuk tartózkodási helyükön legyen biztosítva.
- 4./ A munkaképes időskorúak fokozatos visszavonulása érdekében - az érdekeltekkel egyetértésben - megfelelő előírásokat és ösztönzőket kell kidolgozni és alkalmazni. Ki kell küszöbölni a foglalkoztatásban az életkor szerinti hátrányos megkülönböztetéseket. Ne az életkor, hanem a munkaképesség, a teljesítmény játsszék szerepet az alkalmazásban és a bérezésben.
- 5./ A mindenkori foglalkoztatás politika biztosítsa az idősök kedvezményes részvételi lehetőségét a továbbképző programokban elősegítve, hogy tovább maradhassanak aktív résztvevői a társadalomnak.

III. Egészségügy, szociális ellátás és gondozás.

- 1./ Az idősök gyakrabban kerülnek szorult, kiszolgáltatott helyzetbe. Kapjanak megfelelő, szervezett formában védelmet, vehessenek igénybe tanácsadó szolgálatot az őket halmozottan érintő veszélyek (bűnözés, közlekedés, hátrányos megkülönböztetések) megelőzése, kivédése, érdekében.
- 2./ Az egészségügyi és a szociális ágazat szervezeti működtetésénél, az ellátási és gondozási szolgáltatások biztosításánál figyelembe kell venni az idős személyek sajátos igényeit, ide értve az idős korban gyakoribbá betegségek megelőzését, gyógyítását, rehabilitálását, gondozását, a szükséges gyógyszerek hozzáféréseinek biztosítását.
- 3./ Az egészségügyi ellátás alapja a kötelező és a szolidaritási alapon működő biztosítási rendszer legyen, amelynek keretében elérhetővé kell tenni mind az alapvető ellátást, mind a teljes élethez szükséges egyéb egészségügyi és szociális szolgáltatásokat. A kiegészítő biztosítások szolgáltatásokra nyújthatnak további fedezetet.
- 4./ A lakosság demográfiai változása, - megbetegedési, halálzási adatai - az időskorúak szociál-egészségügyi ellátásának intézményes reformját teszi indokoltá. Ennek érdekében készüljön megfelelő cselekvési program.
- 5./ A cselekvési program biztosítsa a korszerű idős kutatások és szakképzések fejlesztését. Szükséges látni kialakítani a szakemberekből álló Idősellátási Szociál-egészségügyi Koordinációs Tárcaközi Bizottságot.

IV. Az idősök jogainak védelme

- 1./ Az idősök jogainak védelmét az állami, társadalmi illetve önkormányzati szervezeteknek és hatóságoknak az eljárásuk, tevékenységük során biztosítani kell.
- 2./ A Kormány az Idősügyi Tanács mellett - a Szociális és Családügyi Miniszter felügyelete alatt - működő Idősjogi Biztos intézményét hozza létre, akinek a koordinációjában a megyei/fővárosi közigazgatási hivatalokban gondoskodik az idősjogi képviselők foglalkoztatásáról.

2.2.2 Az Idősügyi Nemzeti Stratégia 2009-2034-ig az aktív idősödés elveivel összhangban készült el. Az aktív időskor lényege a generációk közötti szerves kapcsolatban, kölcsönös támogatásban rejlik. A jelenlegi aktivitásuk és kapcsolataik adják a későbbi lehetőségeiket. Ennek érdekében rendkívül fontos az egészségügyi ellátórendszer idősbaráttá tétele, az egészségfejlesztés különböző formáinak megteremtése, az egészségfejlesztéshez szükséges szemlélet és tudatosság fejlesztése.

Az egészségügyi ellátórendszer idősbaráttá tétele lehetséges

- a geriátriai oktatás kiterjesztésével (ápolóképzés),

- a háziiorvosi ellátás megerősítésével,
- a fekvőbeteg ellátás struktúrájának átalakításával és az,
- otthonápolás kapacitásának bővítésével.

Foglalkoztatás

2011. májusától a stratégiai elemek részét képező TÁMOP projekt már az 50 éven felüliek számára nyújt lehetőségeket a munkaerő-piaci hátrányok leküzdésében. Képzési, foglalkoztatási támogatást kapnak, az elhelyezkedésben mentorok támogatására számíthatnak.

Önkéntesség

A 2011-es európai év munkájához készült a Nemzeti Önkéntességi Stratégia, melynek egyik célcsoportja az időskor (szakmai tapasztalatok, tudás, emlékek, értékmegőrzés, helytörténeti ismeretek átadásának lehetősége).

Oktatás, infokommunikáció, közművelődés

A generációk közötti kölcsönös segítségnyújtást, a tapasztalati úton szerzett tudást célozza meg a program (digitális írni-olvasni tudás, múzeumi, könyvtári szolgáltatások kedvezményes ill. ingyenes igénybevételei lehetőségei, művészeti csoportok alakítására ösztönzés).

Vidékfejlesztés

Helyi igényekhez igazodó komplex szolgáltatások hálózatok kiépítése, működtetése internetes társadalom, információt nyújtó kapcsolatok erősítése.

Szociális szolgáltatások

- együttműködés a szociális szolgáltatókkal,
- módszertani fejlesztés az idősgondozásban dolgozó szakemberek számára,
- idősebbek rekreációja (Nemzeti Üdülés Alapítvány),
- családpolitika.

Partnerek bevonása

- együttműködés az Idősügyi Tanáccsal,
- együttműködés az idősügyi szervezetekkel,
- együttműködés az egészségügyi és oktatási partnerekkel.

Az **Idősügyi Nemzeti Stratégiában** elsődleges célcsoportot képeznek a mai idősebb generáció tagjai, rá kell azonban mutatni, hogy a középkorú és a fiatalabb generációk számára sem közömbös aktivitásuk, életminőségük.

2.3 Önkormányzati dokumentumok

- a) Szembenézés és irányváltás gazdasági-társadalmi program 2010-2014-es időszakra
- b) Szolgáltatástervezési Konceptió
- c) Helyi Esélyegyenlőségi Program
- d) Szociális vonatkozású rendeletek
- e) Integrált Városfejlesztési Stratégia

3. HELYZETELEMZÉS

3.1 Demográfiai adatok

A budapesti lakosok száma kerületenként 1990-ben és 2010-ben

Belső kerületek					Külső kerületek				
Ke r.	1990.	2010.	változások (±)	%	Ker.	1990.	2010.	változás (±)	%
I.	35 956	26 036	-9 920	-	III.	143 622	123 458	-20 164	-14,0
II.	101	86 402	-14 745	-	IV.	106 875	98 626	-8 249	-7,7
V.	45 435	26 397	-19 038	-	XV.	95 593	79 679	-15 914	-16,6
VI.	61 313	36 517	-24 796	-	XVI.	68 688	71 321	+2 633	+3,8
VII.	80 665	55 546	-25 119	-	XVII.	72 680	85 699	+13 019	+17,9
VIII.	92 234	69 451	-22 783	-	XVIII.	95 316	98 698	+3 382	+3,5
IX.	75 446	55 116	-20 330	-	XIX.	73 916	59 469	-14 447	-19,5
X.	90 047	74 943	-15 104	-	XX.	89 123	86 249	-2 874	-3,2
XI.	162	130 739	-31 713	-	XXI.	88 931	76 371	-12 560	-14,1
XII.	74 526	58 833	-15 693	-	XXII.	50 827	53 148	+2 321	+4,6
XIII.	130	107 152	-23 097	-	XXIII.
XIV.	133	113 027	-20 688	-	Össz.	1 966	1 673	-292 138	-14,9

Forrás:KSH

Budapest XV. kerületi lakosság számának alakulása

1950	1960	1970	1980	1990	2001	2012.december 31.
59.879	61.558	60.983	113.768	95.593	86.453	80.292

Forrás:Bp. Főv. XV. ker. Kormányhivatal

Jól látható, hogy 1970-1980 között ugrik meg a XV. kerület népessége - Újpalota építésének köszönhetően -, azaz tíz év alatt majdnem megduplázódott. Ezután folyamatos népességfogyásról lehet beszélni, ez a mérték a rendszerváltástól kezdve csaknem 17%-os, (a külső kerületek között a legnagyobb mértékű) holott minden adottsága megvan arra, hogy az agglomerációba irányuló népességáramlást mérsékelje, illetve a visszaáramlást befogadja. Az egyes városrészek számos olyan értékkel rendelkeznek, amelyek kellő hatékonyságú értékvédelme esetén a kerületet különlegesen vonzóvá tehetik. A zöld jelleg bel-és külterületi adottságaira felépíthető a jövő programja.

A XV. kerület öregedési mutatói

A XV. kerület területét és lakosságát tekintve a közepesen nagy kerületek közé sorolható, népsűrűsége inkább alacsony. A kerületi öregedési index⁴ 2012-ben 158,4% volt,

⁴ Az **öregedési index** azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli jut. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a

amely átlagon felüli mértéket mutat. (Magyarország öregedési indexe 2012-ben 116,6 % volt. Az uniós országok között is az előregedő társadalmak közé tartozunk, de rosszabb helyzetben van Németország 128 %-os és Olaszország a 135%-os öregedési indexével.)

Budapest XV. kerületének öregedési indexe

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	19153	11697	163,7%
2008	14833	10290	144,1%
2009	15097	10051	150,2%
2010	15366	9795	156,9%
2011	15481	9692	159,7%
2012	15517	9795	158,4%

Budapest XV. kerületének lakossága korév és a teljes lakosság aránya szerinti bontásban

kor	2001		2012. december 31.	
	fő	%	fő	%
0-14 év	12.345	14,28	9.239	11,51
15-39 év	30.755	35,57	26.794	33,37
40-59 év	24.007	27,77	24.622	30,67
60 év felett	19.346	22,38	19.637	24,45
Összesen:	86.453	100	80.292	100

Forrás: Bp. Főv. XV. ker. Kormányhivatal, népességnyelvántartás.

A XV. kerületi lakosság korösszetétele az európai és a magyar trendet követi. Az időskorúak száma kis mértékben, de folyamatosan emelkedik, amíg a születések száma csökken, amely hosszabb távon a népesség előregedését jelentheti. Tapasztalataink szerint egyre növekszik az **idős egyszemélyes háztartások száma**, valamint az egyedül élő, a különböző egészségügyi, mentális és szociális problémákkal küzdő emberek aránya.

Budapest XV. kerületében élő lakosság kor szerinti megoszlása

Népesség életkora	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)
100+	18	2	20
95-99	57	12	69
90-94	307	106	413
80-89	2 305	964	3 269
70-79	4 399	2 622	7 021
60-69	6 097	4 141	10 238
19-59	24 023	22 859	46 882
0-18	6 175	6 486	12 661
Teljes népesség	43 381	37 192	80 573

Forrás: Bp. Főv. XV. kerületi Kormányhivatal - 2013. 08.31-i állapot.

népességszerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettiiek vannak többen, a település előregedő. A népesség korösszetétele változásának és az előregedés folyamatának legfontosabb indikátora.

Budapest XV. kerületében lévő egyszemélyes háztartások száma

Egyszemélyes háztartások száma életkor szerint	Nő (fő)	Férfi (fő)	Összesen (fő)
65-70	2942	2063	5005
71-75	2385	1453	3838
76-80	1828	1010	2838
80 felett	841	414	1255

Forrás: KSH Népszámlálás 2011 (Területi adatok/Háztartások száma, ebből egyedülálló:12936 fő)

Az országos adatokhoz hasonlóan a XV. kerületben is az idős emberek között **sokkal nagyobb arányban élnek a nők**. A 60 év feletti személyek közül is majdnem a kétszerese a nők aránya a férfiakénak, 75 év felett pedig már több mint a kétszerese.

A demográfiai adatokból látható a **lakosság elöregedése**, így várhatóan nő az igény az idősök önálló életvitelét segítő szolgáltatások iránt. Az egyedül élő idősök aránya kb. 65%, a háztartások nagy részét az alacsony nyugdíjjal rendelkező özvegy nők alkotják. Előrejelzések szerint a születéskor várható élettartam erőteljesen kitolódik, ezért az idősök sokáig maradnak részesei az ellátó rendszereknek. Bár sajnálatos tény, hogy a külső kerületek közül a XV. kerület népességfogyása a legnagyobb mértékű, ugyanakkor megvan a **szándék** és a **kezdeményezések** ahhoz, hogy a visszaáramló népességet befogadja és kerületünk vonzóbbá váljon az itt maradók és az itt letelepedni kívánók számára.

A három kerületrész közül a „fiatal” **Újpalota lakossága** nemcsak fogyóban, hanem **előregedőben** is van, nemcsak „hozzaöregedett” Rákospalotához, hanem kicsit le is hagyta. Legnagyobb arányban idős emberek Pestújhelyen élnek, de a kerület népességéhez viszonyított létszámuk viszonylag csekély. Tehát miközben a kerület lakosságának száma folyamatosan csökken, a 60 éven felüliek aránya permanensen nő az összlakosságon belül. Külön említést érdemel az újpalotai lakótelep demográfiai jellemzői. Rendkívül magas az időskorúak száma, az egyszemélyes háztartások, az egyszülős családok aránya, valamint azoké a családoké ahol egy kereső sincsen. A statisztikai adatok szerint a 65 éven felüli idősök adják a lakónépesség csaknem 25%-át, a férfiak-nők aránya 46-54%, az idősök esetében ez 37%-63%.

3.2 Az időskorúak helyzete a munkaerő-piacon

Az utóbbi évtizedben a foglalkoztatás terén végbement változások az idősebb korosztályt fokozottabban érintették. A 1990-es évek elején a munkahelyek számának visszaesésével a nyugdíjas korúak, illetve a nyugdíj előtt állók elhelyezkedési esélyei csökkentek a legjelentősebben.

2001-ben a XV. kerületi népesség nem egészen egy százaléka volt 60 éven felüli foglalkoztatott. A 60 éven felüli idősebb foglalkoztatottak döntő többsége szellemi munkakörben dolgozott, jelentős részük a szolgáltatási jellegű gazdasági ágakban. **A 2011. évi népszámlálási adatok** szerint kerületünkben a **60 év feletti nyugdíjasok közül 1283 fő** volt foglalkoztatott, amely az aktív keresők (33.251fő) 3,86%-a, a kerületi népesség 1,61%-a.

3.3 Az időskorúak lakáshelyzete

Budapesten és a XV. kerületben is magas az olyan háztartások aránya, ahol az időskorú ember vagy egyedül, vagy másik időskorú személlyel (személyekkel) együtt lakik. Mivel Budapesten magas az egyszemélyes háztartások aránya, valószínűsíthető, hogy sok idős ember egyedül él a lakásában. Az időskorúak által lakott lakások döntő többségében – mintegy hattizedében – csak időskorú személy élt. Viszonylag magas azoknak a lakásoknak a hányada, ahol közép- és időskorú, illetve fiatal-, közép- és időskorú személy él együtt. A legkisebb arányt a fiatal- és időskorúak által lakott lakások képviselik. Mindezek az adatok felvetik a különböző generációk együttélésének lehetséges pozitívumait, illetve problémáit.

A lakás nyújtotta biztonság idős korban még fontosabbá válik, mint előzőleg, hiszen a lakáson belül az idős ember még inkább képességei birtokában érezheti magát, lakáson kívül azonban számos váratlan, szituáció állhat elő. A "lakásba való bezárkózás" viszont a társas kapcsolatok beszűkülését, elmagányosodást okozhat

Jelentős arányban fordulnak elő egyszemélyes háztartások a fővárosban (34,6%) és a XV. kerületben (30,4 %). A problémát nagyrészt azok az egyszemélyes háztartások jelentik, ahol egy idős ember egymaga kénytelen megélni a jövedelméből. A rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján a XV. kerületben 36.738 lakás van. Átlagosan 51-69 négyzetméteresek. A lakások döntő többsége természetes személyek tulajdona. A 34.616 lakott lakásnak 78,19%-a összkomfortos, 13,53%-a komfortos, 2,48%-a félkomfortos, 5,81% komfort nélküli. A budapesti átlaghoz képest jóval kisebb az egyszobás lakások aránya. Budapest egyre súlyosbodó, a XV. kerületet is érintő problémája a lakossági díjhátralékok növekvő mértéke, az eladósodottság, a lakossági rezsitartozások és a lakáshitel adósság növekedése. Az utóbbi években sok esetben a fővárosi mutatókat meghaladóvá vált ez a probléma.

3.4 A nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülő személyek száma és ellátásuk összege Budapesten és Budapest XV. kerületében

Arányaiban nagyjából hasonlóan alakulnak a különféle ellátások Budapesten, illetve a XV. kerületben. Pld. a saját jogú nyugdíjasoknak Budapesten 11,6 %-a korhatár alatti rokkantsági nyugdíjas, a XV. kerületben pedig 11,5 %-a. Az összes nyugdíj és nyugdíjszerű ellátási forma átlagos összege magasabb a fővárosban, mint a XV. kerületben. Két kivétel van ez alól – a korhatár alatti rokkantsági nyugdíj, illetve a járadék – amelyek átlagos összegei csaknem megegyeznek.

Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	9393	15701	25094
2009	9256	15378	24634
2010	9103	14939	24042
2011	9039	15030	24069
2012	9053	15101	24154

Forrás: TeIR, KSH

Kerületünkben a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma évek óta közel azonos mértékű, enyhe emelkedést mutat. 2012-ben **24.154** fő részesült ellátásban, a havi ellátás átlagos összege **104.000,-Ft**, budapesti átlagban ez az összeg 94, 6 %-ot jelent. A lakosság előregedéséből következően a fővárosi összehasonlításban az átlagosnál magasabb az ezer lakosra jutó nyugdíjban vagy nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma (301 fő – 106,9 %), ugyanakkor a havi teljes összege a fővárosi átlagnál alacsonyabb.

4. A XV. kerületi Önkormányzat - az időseket is érintő – szolgáltatásainak bemutatása

4.1 Pénzbeli és természetbeni támogatások 2012-ben

Az ellátás megnevezése	Igénybevevők száma	
	Összesen fő	65 év felett fő
Időskorúak járadéka	14	4
Lakásfenntartási támogatás	1318	630
Ápolási díj /alanyi, méltányos (65 év feletti családtagot ápolók)	626	1
Átmeneti segély	1990	348
Adósságkezelési támogatás	151	32
Temetési segély	168	98
Tűzelőutalvány biztosítása	114	31
Közgyógyellátás	1327	826
Átmeneti segély (gyógyszerre, hátralekók rendezésére, méltányosságból évente két alkalommal vehető igénybe bizottsági döntés alapján)	321 esetből	188 eset

Forrás: helyi adatgyűjtés

Időskorúak járadéka⁵

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személy részére pénzben nyújtott, jövedelemfüggő rendszeres ellátás. Ez a támogatási forma egy kis létszámú csoportot érintő folyamatos segítség volt XV. kerületi Önkormányzat szociális igazgatását érintő ügyek sorában, **2013. január 01. napjától a Kormányhivatal feladatai között szerepel.** Az időskorúak járadéka önmagában alkalmatlan a megélhetés biztosítására, ezért fontos szempont, hogy egyéb rendszeres és átmeneti támogatásokkal is segítse az önkormányzat az érintett idős embereket.

⁵

2013. január 01. napjától a XV. kerületben is létrejött a Budapest Főváros Kormányhivatal Kerületi (Járási) Hivatala. A Kormányhivatal a Polgármesteri Hivatal szomszédságában található. A következő, az időseket is érintő szociális igazgatási feladatokat látják el a Hatósági Osztály ügyfélfogadási rendjében:

- időskorúak járadéka megállapítása, felülvizsgálata, folyósítása,
- normatív ápolási díj megállapítása, felülvizsgálata, folyósítása,
- alanyi és normatív alapon járó közgyógyellátásra való jogosultság megállapítása,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása, erről hatósági bizonyítvány kiállítása,
- hadigondozotti ügyekben az első fokú hatósági jogkör gyakorlása.

A hosszú távon munka nélkül lévők, illetve a nem biztosítottként („fekete gazdaságban”) dolgozók esetében a nyugdíjkorhatár elérésekor, a nem megfelelő mértékű szolgálati idő miatt a nyugdíj iránti kérelmek elutasításra kerülhetnek. Az önkormányzat lehetőségeit figyelembe véve az időskorúak járadékában részesülők részére – kiegészítő támogatásait (átmeneti segély, tüzelőutalvány, lakásfenntartási támogatás) továbbra is fenntartja.

Lakásfenntartási támogatás

A lakásfenntartási támogatás a **szociálisan rászorult személyeknek, családoknak** az általuk lakott lakás (vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség) **fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásokhoz nyújtott hozzájárulás**. A támogatás két jogcímen adható: a) normatív támogatás b) az adósságkezelésben részesülő személyeknek. A támogatás egy hónapra jutó összege: a) a lakásfenntartás elismert havi költségének 30%-a, ha a jogosult háztartásában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (2013. évben 28.500 Ft) 50%-át (jelenleg 14.250 Ft-ot) b) a fentiek szerinti mértéket meghaladó, de az öregségi nyugdíjminimum 250 %-ánál (jelenleg 71.250 Ft) nem nagyobb egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem esetén a lakásfenntartás elismert havi költségének és a támogatás mértékének szorzata.

Lakbértámogatás

Lakbértámogatásra az **Önkormányzat tulajdonában lévő lakások bérlői** az alábbi feltételek együttes megléte esetén jogosultak:

- az együtt lakó családtagok egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150 %-át, egyedül élők esetén 200 %-át,
- az együtt lakó családtagok az életvitelhez szükséges vagyontárgyakon túlmenően olyan forgalomképes ingó vagy ingatlan vagyonnal nem rendelkeznek, melyek együttes mértéke meghaladja az egymillió forintot,
- a lakás szobaszáma nem haladja meg helyi rendeletben meghatározott mértéket,
- a Palota Holding Rt. igazolja a kérelem benyújtását megelőző 6 hónapra visszamenőleg a lakbér befizetését, vagy a kérelmező benyújtja a lakbérhátralék befizetésére kötött részletfizetési megállapodást. A lakbértámogatás mértéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 10 százaléka, de nem lehet több a lakás után fizetendő havi lakbér 50 százalékánál. A lakbértámogatás pénzben nyújtandó, melyet a polgármester a lakbérbeszedésre jogosult kezelőnek folyósít.

Ápolási díj

A tartósan beteg és állandó felügyeletre, gondozásra szoruló személyek ápolását végző közvetlen hozzátartozó részére az ápolási díj. A Szociális törvény pontosan meghatározta a jogosultság feltételeit, érvényesítésének garanciáit, valamint a törvényhez kapcsolódó kormányrendelet meghatározta az ellátás folyósításának és elszámolásának szabályait.

Az ellátás fenntartásának a szükségességét két tényező is indokolja: az egyik, hogy a rászoruló gondozását, felügyeletét a házi gondozó szolgálat munkatársai a nap 24 órájában nem tudják biztosítani. A másik, hogy az idősebb generáció tagjai - akik számára a tartós munkavállalás lehetőségei nagymértékben korlátozottak - ennek a támogatási formának a kihasználásával szolgálati időt szerezhetnek, amely a későbbiekben meghatározó lehet az öregségi nyugellátásra való jogosultságuk tekintetében és csökkentheti az időskorúak járadék adásának szükségességét. Az ápolási díj, mint támogatási forma fontos láncszeme a szociális-

egészségügyi ellátórendszernek, mivel kórházi, szociális otthoni elhelyezést válthat ki, amelyek köztudottan drága ellátási formák. Ezért a jövőben a támogatás fenntartása indokolt.

Átmeneti segély

A XV. kerületben átmeneti segély nyújtható annak a személynek, aki **létfenntartását veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került**, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzd, illetve méltányosságból

- többletkiadással járó hosszan-tartó betegség, baleset, kórházi műtét, speciális orvosi kezelés, magas gyógyszerköltség,
- megélhetést veszélyeztető rendszeres kiadások (pl. a család jövedelméhez képest magas rezsiköltségek),
- bármely egyéb okból bekövetkezett jelentős jövedelemkiesés, váratlan többlet-kiadás, különös méltánylást érdemlő egyéb esetek.

Átmeneti segély egy háztartáson belül egy személynek, családnak évente legfeljebb négy alkalommal adható, az összege rendeletben szabályozott.

A XV. kerületben további segítséget jelenthet, hogy elemi kár miatt, vagy más rendkívüli esemény bekövetkeztekor – polgármesteri hatáskörben – családonként legfeljebb százezer forint támogatás adható. Természetben történő juttatás esetén a rendkívüli eseményhez igazodva a támogatás összege legfeljebb háromszázezer forint lehet. A rendelet egyéb méltányosságot is lehetővé tesz ezen a területen: a Szociális, Családvédelmi és Tulajdonosi Bizottság méltányosságból évente legfeljebb két alkalommal maximum százezer forint támogatást biztosíthat.

Temetési segély

Annak nyújtható, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartásra köteles hozzátartozó volt ugyan, de a **temetési költségek viselése a saját, illetve a családja létfenntartását veszélyezteti**. A családok elszegényedése és az egyre emelkedő temetési költségek miatt egyre inkább jelentkezik az a probléma, hogy az érintett hozzátartozó még az önkormányzat segítségével is csak nehezen, illetve még azzal együtt sem tudja a temetés költségeit kifizetni, ezért a jövőben - a törvényi változások figyelembevételével - mindenképpen szükségessé válhat a probléma megfelelő kezelése.

Közgyógyellátás

Szociálisan rászorult személy részére az egészségügyi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében a XV. kerületi Önkormányzat **méltányosságból biztosít közgyógyellátási igazolványt**. A méltányos közgyógyellátás kialakult rendszerét a XV. kerületi Önkormányzat továbbra is biztosítani kívánja a növekvő gyógyszerköltségekhez, ill. az önkormányzat költségvetési lehetőségeihez igazítva.

Adósságkezelési szolgáltatás

A szociálisan rászoruló személyek részére nyújtott lakhatást segítő ellátás. A XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének az adósságkezelésről szóló rendelete alapján a

kerületben lakó-, illetve tartózkodási hellyel rendelkező szociálisan hátrányos helyzetben lévő tulajdonosok, bérlők, részesíthetők adósságkezelési szolgáltatásban. Az adósságkezelési szolgáltatásban résztvevők lakásfenntartási támogatásban is részesülnek. Az adósságkezelési támogatás folyósítása a díjhátralékot nyilvántartó és kezelő cégek felé történik. A támogatás egy összegben vagy legfeljebb 18 havi részletben történik, a gyakorlatban a 12 havi adósságkezelés a leggyakoribb.

Az adósságkezelési szolgáltatás célja az, hogy olyan személyeknek/családoknak nyújtson segítséget, akik *átmeneti élethelyzetükből adódóan* közüzemi (fűtés, villany, közös költség, lakbér, víz-csatorna, szemét) hátralékot halmoztak fel. Az adósságkezelési szolgáltatás két részből áll: egyrészt pénzügyi támogatásból, másrészt életvezetési tanácsadásból. Az adósságkezelési tanácsadás a Családsegítő Szolgálat keretein belül történik, ahol az ügyfél havonta köteles megjelenni, igazolni a vállalt kötelezettség teljesítését, illetve a tanácsadó munkatársai életvezetési tanácsokkal látják el. Az adósságkezelési támogatás kialakult rendszerének a fenntartása továbbra is indokolt.

Tüzelőutalvány

A XV. kerületi Önkormányzat az arra rászoruló kérelmezők részére - a rendeletében szabályozott feltételek megléte esetén – természetbeni juttatásként tüzelőutalványt biztosít. A tüzelőutalványok biztosítása a jövőben is szükséges, mivel az arra rászorulóknak (főleg időskorúak) részére azonnali segítséget jelent, egyben jellege miatt más célra nem használható fel.

Vásárlási utalvány

A XV. kerületben élelmiszervásárlási utalvány adható egy hónapban egy családnak 2.000 forint értékben. Ez a természetbeni juttatás arra az esetre való, amikor nagyon rövid idő alatt kell – elsősorban az étkezés biztosítása céljából – segítséget nyújtani. A vásárlási utalványok rendszerének fenntartása célszerű, további biztosításuk a jövőben is szükséges.

4.2 Szociális szolgáltatások

4.2.1 Egyesített Szociális Intézmény (ESZI)

Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzata az ESZI intézményein belül gondoskodik az időskorúak ellátásáról. Az ESZI szakmai programjában elfogadottak szerint, legfontosabb célkitűzése, hogy az idős emberek igényeiknek megfelelően, koruknak és egészségügyi állapotuknak megfelelő, teljes körű ellátásban részesüljenek. Az ellátásuk az otthonukban történjen annak érdekében, minél később kerüljön sor átmeneti illetve tartós elhelyezés igénybevételére.

Személyes gondoskodást biztosító szociális ellátások 2012-ben

Az ellátás megnevezése	Igénybevevők száma	
	Összesen fő	65 év felett fő
Szociális étkeztetés	534	282
Házi segítségnyújtás	172	153
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás		
Családsegítés	782	41
Idősek klubjai	185 férőhely	173
Idősek átmeneti elhelyezése	12 férőhely	9
Nyugdíjas Ház üzemeltetése	47 lakásból	39

Étkeztetés

A XV. kerületben az étkeztetés biztosítása közbeszerzési eljárás lefolytatása utáni szerződéskötés alapján történik. Az étkeztetés a szociális helyzetük vagy egészségi állapotuk miatt rászorulóknak napi egyszeri meleg étellel való ellátását biztosítja személyes elvitel, illetve házhozszállítás formájában. Az ebédek házhoz szállítása gépkocsival történik. Ez az ellátási forma hétvégén is igénybe vehető, a cukor- és epebetegek diétás étkeztetését is biztosított. Az idősek klubjaiba járó klubtagoknak is rendelkezésre áll a hétvégi étkeztetés, de csak otthoni fogyasztásra. Az Idősek Klubjai – havi váltásban – 8-órától 12-óraig hétvégén is nyitva tartanak, így biztosítva az ebéd elvitelét a rászorulóknak. 2002. február 1-től az ebéd házhoz szállítása az egész kerületben egységesen, a szolgáltató gépjárműveivel, rozsdamentes edényekben, a főzőkonyháról történik. Az ellátás igénybevételének lehetőségét az intézmény vezetője biztosítja. A szociális étkeztetés térítési díjai, illetve az esetleges ingyenesség feltételei helyi rendeletben szabályozottak.

A szociális étkeztetés az egyik legrégebbi és legjobban bevált ellátási formája a személyes gondoskodásnak, fenntartása (bővítése), illetve színvonalának lehetséges fejlesztése szükséges.

Házi segítségnyújtás

A *Házi Gondozó Szolgálat* feladata a XV. kerület közigazgatási határain belül az otthonában ellátni a segítségre szorulókat. A **gondozónők az otthonukban nyújtanak segítséget** az időseknek, betegeknek ahhoz, hogy önálló életvezetésük saját lakókörnyezetükben biztosított legyen, s hogy a lehető legkésőbbi időpontban válják csak szükségessé bentlakásos otthoni elhelyezésük. Minden olyan gondozási tevékenységet ellátnak, amelyre egy háztartásban szükség lehet - bevásárlás, takarítás, mosás, fürdetés, ügyintézés, stb. - ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő testi, környezeti higiénéje, étkeztetése és egyéb szükségletei is kielégítésre kerüljenek. Nagyon sok esetben a gondozónők jelentik a külvilágot, a „családot” is a gondozottnak, segítve ezzel leküzdeni az izoláció fiziológiai, pszichés és szociális következményeit.

2004. áprilisától *jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működtetésével egészült ki ez a szolgáltatás*. Ennek az ellátási formának a keretében biztosított - az **ellátott segélyhívása**

esetén - az ügyeletes gondozó 20 percen belüli helyszínre érkezése. A helyszínen tapasztalt probléma megoldása érdekében szükséges intézkedéseket az ügyeletes megteszi (orvosi ügyelet, mentő hívása, stb.). Munkaidőben az esetlegesen további szükséges egészségügyi, szociális gondoskodások körébe tartozó ellátások igénybevételének a kezdeményezése is megtörténik. A **jelzőkészülék működése hálózati telefonvonalhoz kötött**, a készülék és a diszpécsterszolgálat költségeit az Egyesített Szociális Intézmény finanszírozza. A készenléti szolgálatot a Területi Gondozás szakképzett gondozónői látják el, amihez személygépkocsi, mobiltelefon és felszerelt ügyeleti táska áll a rendelkezésükre. A szolgáltatást hétköznap 16 órától (pénteken 15 órától) másnap reggel 8 óráig, illetve hét végén és ünnepnapokon 24 órán keresztül lehet igénybe venni. **2013. július 1-jétől a szolgáltatás biztosítása állami feladat.**

Családsegítés

A XV. kerületben a családsegítéssel kapcsolatos feladatokat az **Újpalotai Családsegítő Szolgálat** látja el. Az intézmény folyamatosan fejlődik, a kerületben élők igényeinek és a törvényi szabályoknak megfelelően változik. Ezeket az elveket, illetve a kerületi demográfiai mutatók változásait követve egyre differenciáltabbá válik a családsegítő szolgálat tevékenysége. Az Újpalotai Családsegítő Szolgálat alaptevékenységeként egyénekkal és családokkal végez szociális munkát, mely során az esetkezelésen túl sok alkalommal informál és tájékoztatást ad, ellátásokat közvetít, és szervezési tevékenységet végez. Ennek keretében segítséget nyújt a működési területén élő **szociálisan rászorult emberek** részére önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó krízis, működési zavar, illetve konfliktus megszüntetése érdekében. Családgondozói tevékenységük sok esetben kiterjed a szolgáltatást igénybe vevő környezetére, családtagjaira is.

Idősek klubja

A XV. kerületi Önkormányzat fenntartásában a **kerület három településrészén működnek idősek klubjai**. A klubok folyamatosan szerveznek programokat és lehetővé teszik különböző szolgáltatások helyben való elérését. Gyógytornász és gyögmasször foglalkozik az idősekkel. Szükség szerint fodrászt és pedikűröst biztosítanak a részükre. A napi programot a klubtagok és a gondozónők együtt állítják össze, az **igényeknek megfelelően**. Sok séta és kisebb-nagyobb kirándulás szerepel a programok közt. Az év folyamán megünnepelik a jeles ünnepeket, valamint a névnapokat is. Számos színvonalas rendezvényt is tartanak az év során. **A klubok átjárhatóak**, ami azt jelenti, hogy az egyes programokon szívesen látják a többi klubból érkezetteket is.

Időskorúak gondozóháza

1999. január 1-től működik az Egyesített Szociális Intézmény szervezeti keretén belül – az átmeneti elhelyezést biztosító **Gondozó Ház**. Az intézmény az újpalotai Nyugdíjas Ház épületében helyezkedik el. A gondozóházban olyan 18 életévüket betöltött beteg emberek elhelyezése biztosítható, akik önmagukról átmenetileg nem képesek gondoskodni. Az ellátásnak azonban feltétele, hogy az igénylő részben önálló legyen, ne igényeljen állandó egészségügyi ellátást, mivel ennek feltételei nem adóttak. Ez az átmeneti ellátási forma egy évig vehető igénybe, de indokolt esetben az intézmény vezetője ezt az időt még egy évvel meghosszabbíthatja. A teljes körű ellátás magában foglalja a lakhatást, az étkeztetést, a testi és környezeti higiénié biztosítását, a gyógyszerek adagolását, illetve a különböző

foglalkozásokat, programokat. Az engedélyezett **12 férőhely** számos esetben nem bizonyul elégségesnek, ezért az elkövetkező évek szakmai kihívása a férőhelybővítés és a demens ellátás megszervezése.

4.2.2 Az Egyesített Szociális Intézmény idősellátásban résztvevő intézményei, telephelyei

Egyesített Szociális Intézmény (ESZI)

Cím: 1153 Budapest, Széchenyi tér 10.

Telefon: (1) 306-3184, (1) 307-6263

Web: www.eszixv.hu • **e-mail:** igazgato@eszixv.hu

Telephelyek és szolgáltatások

- **Gondozó Ház**
Cím: 1157 Budapest, Erdőkerülő u. 34. • Telefon: (1) 417-4893
E-mail: gondozohaz@eszixv.hu
- **Idősek Klubja és Házi Gondozó Szolgálat**
Cím: 1158 Budapest, Klebelsberg Kúnó u. 20/a. • Telefon: (1) 418-1713
E-mail: klebelsberg@eszixv.hu
- **Idősek Klubja**
Cím: 1156 Budapest, Kontyfa u. 3. • Telefon: (1) 419-0007
E-mail: kontyfa@eszixv.hu
- **Idősek Klubja**
Cím: 1154 Budapest, Arany János u. 51. • Telefon: (1) 307-6326
E-mail: arany@eszixv.hu
- **Újpalotai Családsegítő Szolgálat**
Cím: 1157 Budapest, Árendás köz 4-6. • Telefon: 414-0878, 414-0879, 414-0880
E-mail: ucssz@eszixv.hu
- **Szociális Konyha és Nappali Melegedő**
Cím: 1156 Budapest, Kontyfa u. 3. • Telefon: (1) 416-0733, 418-3315
E-mail: melegedo@eszixv.hu

4.3 Nyugdíjas Ház

A XV. kerületi Nyugdíjas Házban 47 lakóegységből jelenleg 36 működik, melynek minden lakója (39 fő) 65 év feletti. A nyugdíjasházi lakásokban élő idős emberek **életvitele teljesen önálló**, számukra is elérhető minden szociális szolgáltatás amelyet igénybe kívánnak venni.

4.4 Egészségügyi ellátások

Az elmúlt évek állandó tapasztalata azt bizonyítja, hogy a kerület lakossága – köztük természetesen az ellátást leggyakrabban igénybe vevő idős korú lakosok – az orvosi ellátás színvonalával összességében elégedettek. A Rákospalotai Orvosi Kamara megítélése szerint egy átlagos felnőtt háziorvosi praxis létszámának körülbelül a 25 %-a volt 65 évnél idősebb (a lakáson ellátott esetek közel 80 %-a esett erre a korosztályra). A XV. kerületben az orvosi

szakellátást a XV. kerületi Önkormányzat **Egészségügyi Intézménye** biztosítja az idős emberek számára is.

A kerületi Egészségügyi Intézmény - a XV. kerületi Önkormányzat támogatásával - 2005. január 1-ig az orvosi rendelők többségének az akadálymentesítését végrehajtotta, ezzel elérve, hogy a mozgásukban korlátozott (és nem csupán mozgássérült, hanem idős, nehezen közlekedő) személyek a rendelőkbe akadálytalanul bejussanak.

Idős korban egyre több, gyakran folyamatos gyógykezelést igénylő betegség jelentkezik, így az egészségügyi ellátórendszert leginkább azok használják, akik rendszeres kezelésre, vagy gyógyszerfelírásra járnak. Úgy tűnik tehát, hogy **nagyobb hangsúlyt kell fektetni a prevenció**, a rendszeres orvosi ellenőrzés fontosságára. Az Egészségügyi Intézmény a napi betegforgalom ellátása mellett jelentős szerepet vállal az idősök gondozásában, felvilágosításában. A kerület háziorvosai minden esetben eleget tesznek azoknak a felkéréseknek, amelyek az időseket tömörítő szervezetektől érkeznek, felvilágosító előadásokat tartanak az életkori sajátosságokról, gondokról, betegségekről és tanácsokkal segítik az időseket. Évente 1–2 alkalommal az önkormányzat finanszírozásában, illetve pályázati forrásból **egészségnapokat** szerveznek, ahol mód van **ingyenes szűrővizsgálatok** elvégzésére, előadások meghallgatására – természetesen nem csak a 65 év felettiak esetében. Az orvosi nyilvántartások szerint az **idős népesség** egyik leggyakoribb betegsége a **magas vérnyomás**, a 65 évnél idősebbeknek közel a fele szenved ebben a betegségben. A másik leggyakoribb betegség az **ischaemiás szívbetegség**, mely az ilyen korú népesség közel negyedét érinti.

Az **önkormányzat** az egészségügyi ellátó rendszeren belül továbbra is gondoskodni kíván a járóbeteg szakellátás fenntartásáról, **támogatja és segíti az alapellátást végző háziorvosok** munkáját, tevékenységét. **Biztosítja a kerületi háziorvosi rendelők fenntartását**, gondoskodik a rendelők épületének felújításáról, korszerűsítéséről, akadálymentesítéséről. A XV. kerületben jelenleg 40 fő felnőtt háziorvost lehet felkeresni.

4.5 Kulturális, szórakozási, képzési-tanulási, szabadidős-rekreációs lehetőségek

Az e korosztályt érintő problémakör részeként értelemszerűen elsősorban a közösségi, kulturális, rekreációs és egyre hangsúlyosabban az öntevékeny, valamint a szervezett – e korosztály speciális igényeit szem előtt tartó – oktatásra, képzésre is egyre jobban kell koncentrálnunk. Új értelmezést nyert a „**Life Long Learning**” (egész életen át tartó tanulás) társadalmi igénye és elvárása. Ehhez az elváráshoz, a kerületi közművelődési szakemberek tapasztalatai szerint, e korosztály igen nagy hányada feltűnően hamar, jól és igen könnyen adaptálódik.

A **kultúra**, a **művészet** sok eleme a befogadó, a fogyasztó számára a növekvő tudás, a kellemesség érzetét és gyakran mérhető **vitális energiák gyarapodását** is eredményezi. A közművelődés azonban a fogalomkör különösebb kifejtése nélkül is mindenki számára jelentősebb, szélesebb körű fogalom a passzív befogadói, de még az aktív, szervezett tudásnövelő gyarapodásnál is, ugyanis nem intézményhez kötött, de jellemzően közösségben gyakorolt aktív, hosszú távú, az egyéniség számára közösségi élményt nyújtó, alkotó tevékenység. Legfőbb eleme a nyitott, aktív **személyiség motiváltsága**. E korosztály számára is örömforrás az elsajátítható, praktikus eredményekkel is kecsegtető tudás közösségi presztízse.

A legszűkebb, legbensőségesebb vonatkozási csoport és az egyén számára legfontosabb, az „elsődleges közösség”, a család, s a rangsorban egyre csökkenő értékben, de fontos elem, a barátok, a lakókörzet, a szomszédság és a szélesebb társadalmi nyilvánosság előtti megbecsültség, a közösségi, szélesebb értelemben vett helyi társadalom ügyeiben való potenciális szerepvállalás lehetősége.

Az **időskorúak tapasztalataikat** mindig készséggel, nagy örömmel és aktivitással adják át a mai aktív korú, döntési helyzetben lévő korosztályok, csoportok számára. E közösségi, társadalmi aktivitásuk kiélésének egyik legfontosabb színtere lehet a közművelődés minden intézménye a közösségi kultúrát alkotó, elsajátító civil szervezetek, csoportok befogadó magatartása.

A **Csokonai Művelődési Központ** és intézményei a kerület mindhárom alkotórészében, Rákospalotán, Pestújhelyen, Újpalotán több évtizedes múltú „nyugdíjas klubok”, hobbi közösségek s egyéb civil szervezeteket befogadó és segítő együttműködő közösségi színtereként működik. A nyugdíjas korú közösségek közel két évtizedes fennmaradásának és működésének egyik legfontosabbnak tartott magyarázata, hogy az intézmény munkatársai teljes mértékben tiszteletben tartják az önállóságukat.

4.6 Egyházak

A XV. kerületi Önkormányzat nagyon jó kapcsolatokat tar fenn a kerületben található egyházakkal (katolikus, református, evangélikus, baptista). Szociális területen, idősügy tekintetében azonban egymással párhuzamosan működő szolgáltatások találhatók (pl. idősgondozás). E szolgáltatások nem találkoznak, keveset tudunk egymás munkájáról. Éppen ezért az önkormányzati tervek között szerepel egy egyházi-önkormányzati kerekasztal összehívása, annak érdekében, hogy hatékony együttműködés alakuljon ki az idősügyi feladatok megoldásában.

4.7 Civil szervezetek

Kerületünkben számos civilszervezet működik, amelyeket az Önkormányzat lehetőségéhez mértén támogatást nyújt (pl. pályázatok). Több olyan szervezet is működik, amelyek időskorúakkal foglalkoznak.

A jelenleg a kerületben működő civil szervezetekkel meglévő kapcsolatot folyamatosan bővítjük, és ösztönözzük az időseket új szervezetek alakítására. Tagjai vagyunk az „Életet az éveknek” Országos Szövetségének és a Nyugdíjasok Országos Képviselőtestületének (NYOK).

4.8 Idősügyi Tanács

Felismerve az idősüggyel kapcsolatos teendők fontosságát és jelentőségét, a XV. kerület Képviselő-testülete 2013-ban létrehozta az Idősügyi Tanácsot. A Tanácsban az érintett terület képviselői jelen vannak. Az **Idősügyi Tanács** létrehozásával célunk, hogy az érintetteket is bevonjuk ügyeik intézésébe, ösztönözzük az idősebb korosztályok önszerveződését, hogy építsenek ki aktív munkakapcsolatot azokkal az intézményekkel, szervezetekkel, amelyek az idősbarát programok létrejöttében közreműködhetnek.

Az összefogás szellemében szervezzük a kerületi szakemberek, civilek, egyházak képviselőinek bevonásával az **idősügyi konferenciát**.

5. Az Idősügyi Konceptió célkitűzései

5.1 Átfogó stratégiai cél

Az **Idősügyi Nemzeti Stratégiával összhangban**, az időskorúak diszkriminációjának csökkentése, az idősödés pozitív felfogásának érvényre juttatása, a folyamat menedzselése, az időskorúak társadalmi erőforrás szerepének tudatosítása a helyi közösségekben, generációk közötti egyezés megteremtése, közéleti szerepvállalás szélesítése, az élethosszig tartó tanuláshoz a feltételek biztosítása, közösségi cselekvési terek létrehozása.

Az Idősügyi Nemzeti Stratégia nemcsak a szociálpolitikára épít, és nemcsak a szociális problémákkal hivatott foglalkozni, hanem része elsősorban az egészségügy, a családok kohéziójának elősegítése, illetve az oktatási, kulturális ágazattal, egyházakkal, civil szervezetekkel való együttműködési lehetőségek feltárása. Az **aktív idősödés a gondolkodás és attitűd megváltoztatását igényli valamennyi szereplőtől**.

5.2 Helyi célok

Fontosnak tartjuk, hogy széles körben tartsunk **társadalmi párbeszédet** az idősödésről, az időskor hatásairól a családok életére, és a kerületi intézményekre. Azok az alapelvek, melyeket a Nemzeti Stratégia megfogalmazott, az intézményi feladatok újragondolását, új módszerek megismerését, kipróbálását, szakmai ismereteink megújítását igénylik. Létkérdéssé válik a szakmák közti együttműködés, összefogás, a párhuzamosságok megszüntetése. Számos kérdést vet fel a rendszer fenntarthatósága, a költségesebb szolgáltatások iránti igény megnövekedése és az anyagi lehetőségek csökkenése közti ellentmondás feloldása. A **családok szerepvállalása** az idősek ellátásában nehezen növelhető, hiszen a középkorúaknak nemcsak szüleikről, gyermekeikről is gondoskodniuk kell, miközben munkalehetőségeik, életkilátásaik csökkennek.

A család szerepe, fontossága, nagysága, az értékrendje megváltozott, melynek következményeit az idősellátásban is végig kell gondolni. **Sokrétű kihívásoknak kell megfelelniük**, ezért a munkatársakat folyamatos képzéssel, párbeszéddel szükséges az új helyzetekre felkészíteni.

A XV. kerületi **önkormányzat** a hátrányos helyzetű vagy alacsony jövedelemből élő személyeket és családokat a **támogatási rendszer széles skálájának megteremtésével**, fenntartásával segíti. Szinte valamennyi kritikus élethelyzetre megteremtette az anyagi segítségnyújtás lehetőségeit. Különös figyelmet fordít az önkormányzat a lakhatás megőrzésének támogatására, az **időskorúak teljes körű támogatására**.

Az **idősek legnagyobb kiadásait** a lakásfenntartási költségek, az élelmiszerre és a gyógyszerekre fordított költségek jelentik. A fogyasztói árak növekedési üteme nem segíti elő életminőségük javulását. Éppen ezért e hiányok mentén szükséges tervezni a közeljövőt és velük együtt **keresni a megújulási lehetőségeket**.

Az **alapszolgáltatások megszervezésével** segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi mentális állapotukból származó **problémáik megoldásában**.

Kiemelt jelentőséggel bírnak a szociális szolgáltatástervezési koncepcióban megfogalmazott értékek: – **ne forduljon elő**, hogy a szükségét szenvedők ellátás nélkül maradjanak, - differenciált, az egyén szükségleteihez igazodó ellátás, - a szolgáltatásnyújtás „kliens-közeli” biztosítása, - a társadalmi beilleszkedés, integráció erősítése, hatékony és minőségi szolgáltatások biztosítása. Fontos olyan innovatív kezdeményezéseknek teret adni, amelyek az idősödést nem csak a veszteségek oldaláról közelítik meg.

A XV. kerületi Önkormányzat évek óta pályázat kiírásával segíti a kerületi egyesületeket, szervezeteket programjaik, céljaik megvalósítása érdekében. Az elmúlt években az időseket tömörítő szervezetek száma és tenni akarása csökkent. A megújulási programunk fő célkitűzései között szerepel ezen **szervezetek újjáélesztése, motiválásuk**, közös távlatok felállításával, új célok megfogalmazásával az elveszett erő, hasznosságtudat, cselekvőképesség kamatoztatása, jövőkép formálása.

A XV. kerületi Önkormányzat mindenben eleget tesz a vonatkozó törvényi előírásoknak, sőt azon felül is igyekszik mindent megtenni annak érdekében, hogy színes programjain keresztül megszólítsa az időskorúakat. Ennek ellenére a kerületben élő közel 20 000 60 év feletti közül csak kb. 1 000 fő, a lakosság 5 % veszi igénybe a különböző programokat. Mindezeket figyelembe véve elengedhetetlen, hogy minél szélesebb réteget tudjunk bevonni az új programjainkba.

6. - **LEVENDULA** - az aktív idősödés gyógyító programja

A XV.
Miért?

kerületi idősügyi programunknak a **LEVENDULA** elnevezést adtuk. Mert idősügyi programunk, olyan mint a levendula, átható, tiszta és mindenki számára elérhető.

- A levendula szimbóluma a megújulásnak, a sokféleségnek, változatosságnak, a kreativitásnak, az egészségnek a szépségnek és gyógyulásnak.
- Az idősekkel foglalkozó programjaink szellemiségét áthatja, sokakban kellemes emlékeket gyerekkori élményeket idéz, jó érzéseket kelt.
- Lehetőséget ad együttműködésre, hagyományápolásra, arculattervezésre, imázs építésre.

A jelkép köré csoportosuló tevékenységeknek megkülönböztető rangot és hírnevet, presztízst képes teremteni mellyel méltán büszkélkedhetünk idővel a kerület határain túlmutatóan is. Programunk legfontosabb célkitűzése, hogy minél szélesebb réteget tudjon megszólítani.

6.1 Időseket Segítő Szolgálat

A jelenlegi Idős klubokat Időseket Segítő Szolgálatá fejlesztése lehetővé teszi a komplex módon történő foglalkozást az időseket érintő kérdésekkel, összehangolva a különböző

szakemberek, intézmények munkáját. **Paradigmaváltást jelent** ez a megközelítés, mely az ápolás, gondozás, az elesettekkel való foglalkozás mellett a **prevenciót**, a kapcsolatok ápolását, az idősekkel élő családok menedzselését is segíti. Egy **új intézménytípus** kialakításának célja, hogy az idősödést és az időseket ne elszigetelten és ne csak teherként, problémaként kezelje a család és a társadalom, hanem értéként, erőforrásként. Ezzel a szemlélettel megvizsgálva a kerületben élő idősek igényeit kielégítve építjük fel, ezt az újfajta szolgálatot, melynek hatását folyamatosan mérjük.

A szociális intézményhálózat átvilágításakor bebizonyosodott, hogy jelenlegi adottságainkkal nem vagyunk versenyképesek. Kerestük a megoldásokat annak érdekében, hogy vonzóbbá tegyük a szolgáltatásainkat az idősebbek körében. Kikértük véleményüket, és ennek hozadékeként 2013-ban bevezettük a kedvezményes **klubtagsági kártyát** (200 Ft/hó), amivel időseink mindhárom klubot, valamint a művelődési intézmények kulturális programjait látogathatják, amelynek érdekében együttműködési megállapodást kötöttünk a kerületi közművelődési intézményekkel.

6.1.2 2013. szeptemberében „Az idősellátás új formái a XV. kerületben” címmel szervezett konferencia célja az volt, hogy ráirányítsa a figyelmet az idősödéssel járó társadalmi problémákra, az idősekkel való foglalkozás **módszertanának új formáira, lehetőségeire** nemzetközi kitekintéssel.

6.1.3 Növekvő igény mutatkozik a **demenciával küzdő idősek** hozzátartozói és lakókörnyezetükben élők részéről érkező segítségkérés formájában, mely új, megoldandó feladat elé állítja a gerontológiában jártas szakembereket is. A **szellemi leépüléssel** küzdő idősekkel való foglalkozást nehezíti, hogy gyakran egyedül élnek, önmagukról gondoskodni nem képesek, nem fejleszthetők, állapotukban javulás nem várható. A statisztikai előrejelzések szerint az ő számuk növekedni fog. Számukra első lépésben a **nappali demens ellátás**, majd a végleges bentlakásos elhelyezés jelenthet megoldást. Ezek a szolgáltatások humánusak, de meglehetősen költségigényesek. A XV. kerületi szociális szolgáltatások köre 2014. január 1-től bővül a nappali demens ellátással. A munkatársak speciális képzését erre a feladatra már 2013 év elején elkezdtek a Fővárosi Önkormányzat Pesti úti Módszertani Központjával együttműködve.

6.1.4 Idősbarát honlap, újság

A tudatos rendszerbe foglalt kommunikáció biztosítása az önkormányzat feladata az általa üzemeltet újságban, televízióban, a honlapon. Szolgáltatásaink népszerűsítése, az idősek informálása a számukra biztosított ellátásokról, juttatásokról, továbbá humánus és együtt érző figyelem felkeltése az idős korúak problémáiról, a sztereotípiák eloszlatásáról (időseknek nyújtott szolgáltatások, események, programok, hasznos tanácsok, Portrék, a jó gyakorlatok bemutatása, stb...). Az **Egy klub Egy Iskola** program keretében a diákoknak is lehetőséget kínálunk, hogy bekapcsolódjanak a honlap készítésébe, amely az Egyesített Szociális Intézmény honlapján már elérhető. www.eszixv.hu <http://teruletigondozas.eszixv.hu/>

6.1.5 Segítségnyújtás családoknak az idősek otthonápolásához

Oktató filmeket készítünk az **idősek otthonápolásának** megkönnyítésére. Azokat a tevékenységeket választottuk ki, melyek megkönnyítik az idősek és a családok hétköznapjait, mert javítják az életminőségüket (ágyazás, öltöztetés, mozgatás, étkezés, fürdetés az ágyban,

stb.) és laikusoknak is elsajátíthatók. Vannak olyan szakmai fogások, melyek elsajátítása könnyebbé teszi mind a családtagok, mind az idősek számára, a biztonságot és a komfortérzetet növeli. A **sorozat** – figyelemfelkeltő címmel – **felkerül a honlapra is**. A kerületi TV szakemberei segítenek a forgatásban, a filmek vágásában és feliratozásában. Ezekről a témákról **nyílt napokat szervezünk**, így közvetlen kapcsolatot teremtünk a családokkal, népszerűsítjük a területi gondozók munkáját és szolgáltatásainkat.

6.1.6 „Egy klub - egy iskola” Generációk együttműködése

A diákokkal való kapcsolat kölcsönösen előnyös mindkét korosztálynak, **csökkenti a szakadékot a generációk között**.

Ennek keretében közös akciókat, programokat készítünk elő Idős Klubjainkban, melynek keretében lehetőség van a középiskolások **kötelező 50 órás önkéntes** gyakorlatának megszervezésére is az idősellátás területén (pl. számítógép oktatás, kézműves foglalkozások, közös sport és kulturális programok szervezése). Így a klubok programkínálata is bővül. Három iskolával tárgyaltunk és velük kötöttünk együttműködési keret megállapodást: Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakközépiskola (1151 Budapest, Fő út 70.), Kontyfa György Gimnázium és Általános Iskola (1156 Budapest, Kontyfa u. 5.), Innovációs Szakképző, Továbbképző Iskola Központ és Gimnázium (1153 Budapest, Bocskai u. 70.)

6.1.7 „Levendula” Aktív Időskor Egyeteme

Felvettük a kapcsolatot a Zsigmond Király Főiskolával annak érdekében, hogy a kerületünkben élő idősek számára is beindítsuk a felnőttképzést. **Hét előadásból álló sorozatot** indítunk **2014 tavaszán**, a témák kiválasztásánál az idős klubok felméréseire támaszkodunk. (Száz évesen egészségben – **alternatív gyógyászat**, sport és a táplálkozás szerepe idős korban; Hogyan éljünk környezettudatosan? - **takarékos megoldások**, technikai megoldások; Pénzügyeink – **háztartási adósságok elkerülése**, befektetések; Mielőtt kinyitná az ajtót...- **bűnmegelőzés, idősvédelem**; „Van új a nap alatt? – **divattörténet, divatbemutató**).

Az **előadók** nemcsak a téma, hanem az **idősek oktatásának specialistái is**. A képzés helyszíne az Önkormányzat díszterme és/ vagy valamelyik művelődési intézményünk.

6.1.8 Idősbarát kerület – Idősbarát környezet

A kerületben élő idősek életét megkönnyítő közlekedés, buszmegállók az idősekkel foglalkozó intézményeknél, kerekesszékekkel a közlekedés lehetővé tétele, pihenőparkok létrehozása, padok az utcán, a **közintézményekben kényelmes székek elhelyezése**, nagyobb méretű feliratok elhelyezése, **az idősekkel foglalkozó intézmények egységes, barátságos arculatának kialakítása**, modern technikai eszközök felszerelése, életkori sajátosságaik figyelembevételével a sportolási lehetőségek, a mozgás örömeinek hangsúlyozásával, odafigyeléssel mindenki számára élhetőbb környezet kialakítása a mindennapok feladatai. Fontos ismerni azokat a szempontokat is amelyekkel lehetővé tesszük a különösen az idősek számára támaszt jelentő hitélet gyakorlását.

6.1.9 A hely ahol élünk

Helytörténeti vetélkedő a Rákospalotai Múzeum közreműködésével.

6.1.10 „Van sütnivalónk”

A generációk közötti együttműködés keretén belül vetélkedő megrendezésére, ahol a generációk közösen sütik meg tortájukat.

6.1.11 Egészségügyi szűrések, tanácsadások

Nyugdíjas szakemberek bevonásával.

6.1.12 Szabadidősport versenyek, kulturális vetélkedők

Az Önkormányzat és civilszervezetekkel közösen szervezett, rendezett kártya, sakk, scrable, asztalitenisz, természetjáró túrák, kirándulások, idősek „Ki mit tudja”, kvíz-játékok, amelyeknek a szabadidő tartalmas eltöltésén kívül fontos célja az is, hogy az idős embereket megerősítse tudásukban, képességeik gyakorlásában.

6.1.13 Bűnmegelőzési program

Olyan segítő program, amelyben való részvétel során sikerül a tudatos védekezés kialakítása az idősokban, amellyel csökkenhet az áldozattá válás esélye.

6.1.14 Élethosszig tartó tanulás

Az idősök képzésére való igény különösen az informatikai jártasságuk fejlesztésben és a nyelvtanulás terén mutatkozik. Egy felmérés szerint az időskorú inaktív lakosság majdnem 90%-a nem találkozott a munkában töltött évek alatt számítógépes alkalmazásokkal, azonban a modern kor e tudás nélkül elveszhet számukra. Ebben a programban nemcsak a számítógépes képzések, hanem olyan, a mindennapi élethez szükséges tudás elsajátítását ösztönző rendezvények létrehozását tervezzük, ahol megismerhetők pl. a bankkártya használat, a banki szolgáltatások előnyei, hátrányai, a mobiltelefon használatának ismeretei. A tudás átadására önkéntes, nyugdíjas szakemberektől kérünk segítséget.

6.1.14 Természetjáró túrák

Rendszeres túrák (nordic walking), kerületi séták szervezése önkéntesek bevonásával.

6.1.15 Átfogó idősügyi felmérés

A fentiekben meghatározott célok elérése érdekében **szükséges és elengedhetetlen** egy idősökkel foglalkozó kutatás elkészítése, amely felméri a kerületben élő időskorúak **valós szükségleteit, igényeit**.

6.2 Az idősök társadalmi aktivitása érdekében végzett tevékenység

Az Újpalotán megvalósuló **Szociális Városközpont** beruházását kísérő ESZA típusú tevékenységek és **társadalomfejlesztő programok paradigmaváltást** hoznak a szociális ellátásban. A szociális intézmények városközpontba helyezése új, minőségi változást jelent. A régi – eredetileg más célra épült – intézmények helyett, könnyen megközelíthető helyre, korszerű, környezettudatos megoldásokkal készült épületekbe **költöznek szociális intézményeink**. Újszerű az is, hogy ezzel az építkezéssel párhuzamosan közösségek épülnek, a szolgáltatások átalakulnak, újak jönnek létre, melyek jobban megfelelnek a mai kor kihívásainak és az emberek igényeinek. A **városmegújítás célja**, hogy az érintett közösségek bevonásával úgy módosítsa a városfejlődési folyamatokat, hogy **javuljon az itt élők életminősége, társadalmi, pszichés és fizikai közérzete**. A szolgáltatások tervezésébe a szakemberek mellett a lakosságot és a civil szervezeteket is bevonja az önkormányzat. A közösségfejlesztő és az **önkéntesek toborzását segítő programok** lehetőséget teremtenek ahhoz, hogy az **idősöket is aktivizáljuk, értékeljük**, a fiatalok számára lehetőséget biztosítsunk arra, hogy különböző módon segíthessenek, illetve tanuljanak ettől a generációtól.

Lehetséges közös programok: könyvtári könyvek házhoz vitele, felolvasás azoknak, akik nehezen közlekednek; gyerekeknek klubokban mesélhetnek az idősök; interjú készítés itt élő érdekes emberekkel, szóbeli visszaemlékezések felvétele videóra, rögzítése írásban, ebből kiadvány készítése; varrás, számítógép- és nyelvoktatás; szomszédsági programok; konfliktust szelídítő beszélgetések a nyugalomra vágyó idősök és a kisgyermekes családok

között; parkosítás, közösségi és pihenő kertek létrehozása; közös sportolás, kirándulás. A projekt hangsúlyos része a folyamat dokumentálása és a híradás a média különböző csatornáin keresztül.

Az önkormányzat költségvetése mellett **pályázatok** segítségével kívánjuk finanszírozni új elképzeléseink megvalósítását. Ebben segít, hogy új helyre költöznek szociális intézményeink, és már az építkezés megkezdése előtt elindult az **együttgondolkodás** a civil szervezetekkel, társintézményekkel

közösen.

Azzal az emberi erőforrással számolunk, mely rendelkezésünkre áll, a **szemléletváltás** folyamatát belső képzéssel, új módszerek alkalmazásával és elterjesztésével kívánjuk ösztönözni. Az **idősek aktivizálásában**, az önkéntes munka ösztönzésében, a közösségek fejlesztésében lévő tartalékkal is számolunk.

6.2.1 Képviselő-testület által hozott döntések az idősüggyel kapcsolatban 2013. évben

- a „Szociális Városközpont” szakmai programjáról,
- az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) középtávú szociális intézményfejlesztési koncepciójáról,
- Helyi Esélyegyenlőségi Program,
- a XV. kerületi Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv a megfogalmazott feladatokhoz kapcsolódóan 2012-2013 évekre,
- a XV. kerületi Gondozó Ház új helyen történő kialakításáról és jelenlegi helyén a szolgáltatás minőségének javításáról,
- a XV. kerületi Idősek Klubjai működtetésének megújításáról és a demens nappali ellátás megszervezéséről
- az „Idősek Klubja” tagsági kártya bevezetéséről,
- 60+ program,
- a Gondozó Házban lévő fürdőhelyiségek akadálymentesítéséről,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtással kapcsolatban feladatellátási szerződés kötéséről,
- az Idősügyi Tanács létrehozásáról,
- az Egyesített Szociális Intézmény szakmai létszámának, működésének és személyi jellegű kiadásainak fejlesztéséről.

6.3 Az eddig elért eredmények:

- Az Idős klubok tevékenysége feléledt, a klubtagság létszáma és a területi gondozást igénylők száma nőtt.
- A nyitás a társintézmények felé, az együttműködés pozitív élményét és teljesítmény fokozó hatását eredményezte.
- Az idősek bevonása és aktivizálása a rendszer rejtett tartaléka, az idősek számára bizalom, és önbizalom erősítő hatású.
- A fiatal nemzedékre is pozitívan hat az idősek aktivizálódása, szívesen közelednek, vállalkoznak együttműködésre.
- A sokszínű programoknak kiegészítő-megelőző hatása van az idősellátás területén dolgozókra.

- A prevenciós szemléletű megközelítés olyan személyeket, csoportokat is csatlakozásra ösztönöz, akik, amelyek eddig nem jelentek meg az intézmények és a civilek látókörében.

7. Összegzés

A XV. kerületben idősök támogatása kiemelt fontosságú feladat. Mind az önkormányzat vezetése, mint pedig a Képviselő-testület tagjai támogatják az időskorúak ellátását szolgáló intézkedéseket. Arra törekszünk, hogy kerületünkben olyan társadalmi környezet alakuljon ki, amelyben az időskorúak meg tudják őrizni aktivitásukat.

A célok megfogalmazásában újragondoltuk az Önkormányzat szerepét. Eddig az intézményeinken keresztül valósítottuk meg az idősügyi feladatainkat, a jövőben egy szélesebb körű együttműködésen alapuló, hatékonyabb rendszer működtetése szükséges, amely megfelel a változó igényeknek. Ennek érdekében szükséges, hogy a kerületünkben működő egyházakkal, civilszervezetekkel és önkéntesekkel szorosabbra fűzzük kapcsolatunkat.

Az idősügyi programjaink beindításához elengedhetetlen az egységes arculat kialakítása, annak érdekében, hogy mindenki számára azonnal beazonosítható legyen a „**LEVENDULA**” logója. Az Önkormányzat, az Egyesített Szociális Intézmény internetes honlapján, továbbá a helyi médiumokban, plakátokon, szórólapokon minden ellátásra vonatkozó információ megtalálható és sok hasznos tájékoztató is megjelenítésre kerül.

A programok sikeres működtetéséhez pénzügyi erőforrások szükségesek, amelyekhez a Képviselő-testület folyamatos támogatása szükséges. A programok megvalósításának sorrendjét az erőforrások megléte, illetve az igények határozzák meg. Prioritást élveznek azok az események, amelyek a legszélesebb közönséget célozzák meg. A szükséges pénzügyi forrást a Képviselő-testület költségvetésében biztosítja.

2013 júniusában Önkormányzatunk tizenhárom önkormányzat képviselőivel írtak alá együttműködési keret-megállapodást a helyi és országos szintű idősügyi helyzet javításáért a Bp. XI. kerület, Újbuda önkormányzatának kezdeményezésére. Az összefogás célja az idősügyi helyzet javítása helyi és országos szinten egyaránt. A megállapodás a kölcsönös tapasztalatcserére, konzultációkra és közös pályázatokra épül. Az együttműködési keret-megállapodásban megfogalmazottak szerint a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés egyszerűsítése az, ami igazán kedvező lehet az idősebb, 60 év feletti generációnak. Az önkormányzatoknak komoly figyelmet kell szentelni a közösségek fejlesztésére, amelyből kiemelkednek a 60 év feletti korosztálynak szánt programok, oktatások, kulturális, egészségmegőrzési és sportolási lehetőségek.

A XV. kerületi Önkormányzat kiemelten kezeli a méltó idősor támogatását, ezért újbudai minta alapján létrehozta a saját költségvetésű, a szociális ellátó rendszertől független **idősbarát kezdeményezését 60+ Program néven**. A program lényege egy olyan kedvezmény kártya bevezetése, amellyel a 60 éven felüliek kedvezményesen vásárolhatnak, illetve juthatnak szolgáltatásokhoz a kerületi boltokban, üzletekben.

8. Az idősbarát kerület megvalósítása érdekében vállalt többletfeladatok, programok ütemezése, indikátorok meghatározása

Programcél megnevezése	Az ellátást nyújtó megnevezése	Erőforrás	Határidők, ütemezés	Indikátorok
Szociális Városközpont Pajtás-Retro étterem Közösségi mosoda, varroda és Internet Kávézó, Önkéntes képzés Praktikus Életmód Iroda, Szomszédsági Tanács	Középtávú intézményfejlesztési koncepció Az ellátást nyújtó: Önkormányzat	Pályázati és önkormányzati forrás	Zsókavár projekt III. ütem befejezése	- résztvevők száma, - csoportok száma, - igénybevevők száma, - önkéntesek száma, - események száma, - előadások száma
Gondozó Ház bővítése	Idősellátó Centrum létrehozása (differenciált ellátás, új helyszín) Az ellátást nyújtó: ESZI	Pályázati és, önkormányzati forrás	2015	- igénybevevők száma, - lehetőséget ismerők száma
Időseket segítő Szolgálat	az Idősek klubjai szolgáltatásainak fejlesztése, bővítése, attitűdváltás Az ellátást nyújtó: ESZI	Önkormányzati	Folyamatos, évente mérés	- igénybevevők száma, - lehetőséget ismerők száma
„Bölcsék tanácsa”- Idősügyi Tanács	Civil részvétel ösztönzése a kerület idősügeiben Az ellátást nyújtó: Önkormányzat	Önkormányzati	Folyamatos, évente ismétlődő	- résztvevők száma, - döntések száma
Demens nappali ellátás kialakítása	Idősek Klubjainak megújulása, szervezetfejlesztés Az ellátást nyújtó: ESZI	Önkormányzati	2014. év	- igénybevevők száma, - lehetőséget ismerők száma
Klubtagsági kártya bevezetése	Kedvezmények bevezetése Az ellátást nyújtó: ESZI	Önkormányzati	Folyamatos, évente mérés	- igénybevevők száma, - lehetőséget ismerők száma
60 + program beindítása Újbudai mintára	Komplex, valamennyi intézményt érintő Az ellátást nyújtó: Önkormányzat, ESZI, kerületi vállalkozások	Önkormányzati	2014. év félévente mérés	- igénybevevők száma, - lehetőséget ismerők száma, - együttműködők száma, - helyszínek száma
„A hely, ahol élünk” helytörténeti	Kulturális feladat-ellátás Az ellátást nyújtó:	Önkormányzati	2014. év évente ismétlődő	- résztvevők száma, - programba bevontak száma,

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat
Idősügyi és Idősellátási Koncepció
2013-2018

vetélkedő	Önkormányzat, Rákospalotai Múzeum			- események száma.
„A harmadik életkezdet” – az idősellátás új formái konferencia -World Cafe -	Ismeretterjesztés Az ellátást nyújtó: Önkormányzat, ESZI, Csokonai Művelődési Központ	Pályázati és önkormányzati	2014. 09. 28.	- résztvevők száma, - programban közreműködők száma, - előadások száma
„Levendula” az Aktív Időskor Egyeteme	Ismeretterjesztés Az ellátást nyújtó: Önkormányzat, ESZI, Csokonai Művelődési Központ Zsigmond Király Főiskola	Önkormányzati	2014. I. negyedévtől folyamatos	- résztvevők száma, - előadások száma
Kisfilmek készítése az idősek otthoni ápolásához, nyílt napok	Ismeretterjesztés Az ellátást nyújtó: Önkormányzat, ESZI, XV. kerületi TV	Önkormányzati	2014. I. negyedévtől folyamatos	- megjelenés száma, - megjelenés terjedelme, - az érintettek hány százaléka bővítette ismereteit, - visszacsatolások száma
„Van sütnivalónk” generációk tortája vetélkedő, vegyes, 5 fős csapatok: idősek és fiatalok előtte ismerkedési klubdelután	Kulturális Az ellátást nyújtó: Önkormányzat, ESZI, XV. kerületi TV, Idős Klubok, Csokonai Nyugdíjas klubok, nyugdíjas civil szervezetek, iskolások, „Csomópontok” fiataljai	Önkormányzati	2014. szeptember	- résztvevők száma, - résztvevő csapatok száma, - bevont szakemberek száma
Egy klub - egy iskola	iskolai önkéntesek felkészítése, fogadása	Nincs szükség	2014. évtől folyamatos	- bevont iskolák száma, - bevont klubok száma, - önkéntesek száma
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Szociális Az ellátást nyújtó: állam, önkormányzat, ESZI	állami	Folyamatos	- igénybevevők száma, - jelzések száma, - lehetőséget ismerők száma
Egészségügyi szűrések, tanácsadások	Egészségügyi Az ellátást nyújtó: Eü. Int., önkéntesek	önkormányzat	Évente két alkalommal	- igénybevevők száma, - szűrések, tanácsadások száma
Szabadidősport versenyek, vetélkedők	Kultúra, sport Az ellátást nyújtó: önkormányzat, ESZI,	önkormányzat	Évente	- résztvevők száma, - résztvevő csapatok száma, - versenyszámok száma, - helyszínek száma
Bűnmegelőzés	Ismeretterjesztés	önkormányzat	Évente	- résztvevők száma,

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat
Idősügyi és Idősellátási Konceptió
2013-2018

	Az ellátást nyújtó: BRFK, önkormányzat	at		- előadások száma.
Élethosszig tartó tanulás	Oktatás Az ellátást nyújtó: ESZI, művelődési házak, önkéntesek	Önkormányzat, pályázatok	Évente két alkalommal	- Részvevők száma, - képzések száma, - önkéntesek száma
Természetjáró túrák, kerületi séták	Egészségügyi Az ellátást nyújtó: civiliek, önkéntesek	nincs	Folyamatos	- Részvevők száma, - túrák,séták száma, - önkéntesek száma.

TARTALOMJEGYZÉK

<u>1. Bevezetés.....</u>	<u>2</u>
<u>2. A Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Idősügyi és Idősellátási Konceptióját meghatározó dokumentumok.....</u>	<u>4</u>
<u>2.1 Nemzetközi dokumentumok.....</u>	<u>4</u>
<u>2.2 Magyarországi dokumentumok.....</u>	<u>6</u>
<u>2.3 Önkormányzati dokumentumok.....</u>	<u>8</u>
<u>3. Helyzetelemzés.....</u>	<u>9</u>
<u>4. A XV. kerületi Önkormányzat -az időseket is érintő- szolgáltatásainak bemutatása.....</u>	<u>13</u>
<u>4.1 Pénzbeli és természetbeni támogatások 2012-ben.....</u>	<u>13</u>
<u>4.2 Szociális szolgáltatások.....</u>	<u>16</u>
<u>4.3 Nyugdíjas Ház.....</u>	<u>19</u>
<u>4.4 Egészségügyi ellátások.....</u>	<u>19</u>
<u>4.5 Kulturális, szórakozási, képzési-tanulási, szabadidős-rekreációs lehetőségek.....</u>	<u>20</u>
<u>4.6 Egyházak.....</u>	<u>21</u>
<u>4.7 Civil szervezetek.....</u>	<u>21</u>
<u>4.8 Idősügyi Tanács.....</u>	<u>21</u>
<u>5. Az Idősügyi és Idősellátási Konceptió célkitűzései.....</u>	<u>22</u>
<u>6. Levendula az aktív idősödés gyógyító programja.....</u>	<u>23</u>
<u>6.2 Az idősek társadalmi aktivitása érdekében végzett tevékenység.....</u>	<u>27</u>
<u>7. Összegzés.....</u>	<u>29</u>
<u>8. Az idősbárát kerület megvalósítása érdekében vállalt többletfeladatok, programok ütemezése, indikátorok meghatározása.....</u>	<u>30</u>

